

1

Január 2015
Ročník 23

ODBORNÝ
BANKOVÝ
ČASOPIS

C E A T I B

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Prezident SR vymenoval Jozefa Makúcha za guvernéra NBS na ďalšie funkčné obdobie

Foto: TASR

Prezident Slovenskej republiky Andrej Kiska za účasti predsedu Národnej rady SR Petra Pellegriniho, podpredsedu vlády a ministra financií SR Petra Kažimíra dňa 12. januára 2015 slávnostne vymenoval doc. Ing. Jozefa Makúcha, PhD., do funkcie guvernéra Národnej banky Slovenska na ďalšie funkčné obdobie.

Jozef Makúch je od 1. januára 2006 členom Bankovej rady NBS, funkciu guvernéra NBS zastáva od 12. januára 2010 a do najvyššej funkcie v centrálnej banke ho opäť zvolili 27. novembra 2014 poslanci Národnej rady Slovenskej republiky na návrh vlády SR. Funkčné obdobie guvernéra NBS je šesťročné. Jozef Makúch je súčasne členom Rady guvernérov Európskej centrálnej banky, guvernérom v Medzinárodnom menovom fonde a alternátom guvernéra v Európskej banke pre obnovu a rozvoj.

Jozef Makúch je v poradí štvrtým guvernérom NBS od jej vzniku v roku 1993. Jeho predchodcami na čele NBS boli Vladimír Masár (1993 – 1999), Marián Jusko (1999 – 2004) a Ivan Šramko (2005 – 2010).

Foto: TASR

Vstup Litvy do eurozóny

Dňom 1. januára bolo v Litve uvedené do obehu euro. Počet členských štátov Európskej únie, ktoré používajú jednotnú európsku menu, sa tak zvýšil na 19.

Lietuvos bankas, litovská národná centrálna banka, sa tak stala členom Eurosystému, ktorý pozostáva z ECB a 19 národných centrálnych bánk. Litva sa zároveň zapája do jednotného mechanizmu dohľadu, v rámci ktorého ECB vykonáva dohľad nad väčšími bankami. Pod priamy dohľad ECB budú patriť tri litovské banky (SEB bankas, Swedbank a DNB bankas), ktoré sa už podrobili komplexnému hodnoteniu, kontrole finančného zdravia 130 bánk v eurozóne.

Lietuvos bankas splatila zvyšok svojho upísaného podielu na základnom imaní ECB a previedla svoj podiel na devízových rezervách ECB. Začlenenie litovských peňažných finančných inštitúcií (PFI) do bankového systému eurozóny 1. januára 2015 bolo zohľadnené už pri zverejnení údajov o potrebe likvidity v eurozóne a pri pridelení referenčného objemu prostriedkov 30. decembra 2014. Litovské zmluvné strany Eurosystému sa budú môcť zúčastňovať na operáciách ECB na voľnom trhu oznámených po 1. januári 2015.

V dôsledku vstupu Litvy do eurozóny ako jej devätnásteho člena sa od januára začína uplatňovať nový systém rotácie hlasovacích práv členov Rady guvernérov ECB. Na internetovej stránke ECB nájdete bližšie informácie o tom, ako tento systém funguje, ako aj kalendár rotácie hlasovacích práv v roku 2015 a 2016.

Výmena litovskej meny

Dňa 1. januára 2015 nahradilo doterajšiu litovskú menu litas euro v pevnom výmennom kurze 1 € = 3,45280 LTL. Počas prvých dvoch týždňov nového roka boli v Litve v obehu obidve meny, pričom pri platbách sa hotovosť vydávala v eurách. Litas prestal byť zákonným platidlom 16. januára 2015.

Litovský litas budú v Litve bezplatne vymieňať do 1. marca 2015 pošty, do 30. júna 2015 komerčné banky a centrálna banka Litvy bude bankovky a mince litovského litasu bezplatne vymieňať v neobmedzenom množstve a bez časového obmedzenia.

Národná banka Slovenska a ostatné národné centrálné banky krajín eurozóny budú litovské bankovky bezplatne vymieňať od 1. januára do 28. februára 2015. NBS bude litovské bankovky

Prezident ECB Mario Draghi a predseda správnej rady Lietuvos bankas Vitas Vasiliauskas počas eurokonferencie v septembri 2014.

Foto: Martynas Ambrasas © Lietuvos bankas

Foto: © Lietuvos bankas

vymieňať na svojom pracovisku v Bratislave (do výšky 1 000 € na osobu/transakciu za deň).

Na litovských eurových minciach je zobrazený štátny znak Litovskej republiky, Vytis, názov vydávajúcej krajiny „LIETUVA“ a rok vydania „2015“. Na minciach je tiež zobrazených 12 hviezd európskej vlajky. Autorom návrhu je sochár Antanas Žukauskas. Nápis na hrane mince 2 €: LAISVĖ * VIENYBĖ * GEROVĖ * (Sloboda * Jednota * Blahobyť *)

(Z tlačových správ ECB a NBS)

BIATEC

Odborný bankový časopis
Január 2015

Vydavateľ:

Národná banka Slovenska
Imricha Karvaša 1
813 25 Bratislava
IČO: 30844789

Redakčná rada:

doc. Ing. Jozef Makúch, PhD. (predseda)
Mgr. Júlia Čillíková
Ing. Juraj Jánošík
Ing. Renáta Konečná
PhDr. Jana Kováčová
Mgr. Martin Šuster, PhD.

Redakcia:

Ing. Alica Polónyiová
tel.: 02/5787 2153
fax: 02/5787 1128
e-mail: biatec@nbs.sk

Počet vydaní: 10-krát do roka

Cena výtlačku pre predplatiteľov: 2 €

Ročné predplatné: 20 €

Poštovné hradí predplatiteľ.

Objednávky na predplatné v SR
a do zahraničia, reklamácie, distribúcia:

VERSUS, a. s., Expedičné stredisko,
Pribinova 21, 819 46 Bratislava
tel.: 02/5728 0368, fax: 02/5728 0148
e-mail: expedicia@versusprint.sk

Termín odovzdania rukopisov: 14. 1. 2015

Dátum vydania: 26. 1. 2015

Evidenčné číslo: EV 2817/08

ISSN 1335 – 0900

Grafický návrh: Bedrich Schreiber

Typo & lito: AEPRESS, s.r.o.

Tlač: i+i print, spol. s r.o.

Časopis je dostupný v elektronickej
forme na internetovej stránke
Národnej banky Slovenska:
<http://www.nbs.sk>

Niektoré príspevky môžu byť publikované
v inom ako slovenskom jazyku. Anotácie
príspevkov v anglickom jazyku sú uvedené
na poslednej strane časopisu.

Všetky práva sú vyhradené. Akékoľvek
reprodukcie tohto časopisu alebo jeho časti
a iné publikovanie vrátane jeho elektronickej
formy nie sú povolené bez predchádzajúceho
písomného súhlasu vydavateľa.

O B S A H

DOHĽAD NAD FINANČNÝM TRHOM

Ozdravné plány ako nástroj krízového riadenia 2
(Andrea Kocková, Lukáš Vlnečka)

Plánovanie riešenia krízových situácií 4
(Tomáš Tózsér)

Databáza BACH a jej možné využitie 7
(Alexandra Urbánová Csajková, Romana Odrášková)

MAKROEKONOMICKÉ OTÁZKY

Kumulácia hotovosti nefinančných spoločností v eurozóne
a krajinách V4 11
(Ján Beka)

BANKING SUPERVISION

Financial Contributions and Bank Fees in the Banking Union 13
(Lucia Országhová, Martina Mišková)

PRICE CONVERGENCE

Long-term analysis of the evolution of price convergence
in the EU (2000-13) 19
(Kristína Londáková)

POISŤOVNÍCTVO

Pracovné stroje a povinné poistenie zodpovednosti za škodu
spôsobenú motorovým vozidlom 24
(Štefan Veľčický, Matúš Medvec)

POSTREHY — PODNETY

Nobelova cena za ekonómiu 2014 27
(Marek Mičúch)

125. výročie založenia Múzea mincí a medailí v Kremnici
(1890 – 2015) 29
(Daniel Haas Kianička, Erika Grniaková)

INFORMÁCIE

NBS vykonáva dohľad v oblasti ochrany spotrebiteľa na finančnom
trhu 31
Ponuka podujatí Inštitútu bankovéhohvozdelávania NBS, n. o.,
na február 2015 31

ENGLISH SUMMARY

English summary 32

Ozdravné plány ako nástroj krízového riadenia

Andrea Kocková, Lukáš Vlněčka
Národná banka Slovenska

Smernica o krízovom manažmente¹ ukladá bankám povinnosť vypracovať ozdravné plány, ktoré majú obsahovať primerané postupy a mechanizmy na zabezpečenie včasného uplatnenia opatrení zohľadňujúcich čo najviac možných scenárov makroekonomických stresových situácií a finančných stresových situácií, ktorým môže byť banka vystavená. Ozdravné plány bánk podliehajú schváleniu Národnej banky Slovenska ako orgánu dohľadu pre banky klasifikované ako menej významné, alebo schváleniu Európskej centrálnej banky ako orgánu dohľadu pre banky klasifikované ako významné.

- ¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/59/EÚ z 15. mája 2014, ktorou sa stanovuje rámec pre ozdravenie a riešenie krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností.
- ² Čl. 1 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/59/EÚ z 15. mája 2014, ktorou sa stanovuje rámec pre ozdravenie a riešenie krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností.
- ³ Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- ⁴ Nariadenie Rady (EÚ) č. 1024/2013, z 15. októbra 2013, ktorým sa Európska centrálna banka poveruje osobitnými úlohami, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami.

PLÁNOVANIE OZDRAVENIA – SÚČASŤ EURÓPSKEJ LEGISLATÍVY

V júli 2014 nadobudla účinnosť smernica o krízovom manažmente (*Bank Recovery and Resolution Directive*, ďalej len „BRRD“) ako reakcia na finančnú krízu, ktorá ukázala, že v rámci Európskej únie nie je dostatok vhodných nástrojov, ktoré by účinne riešili prípady zlyhávajúcich finančných inštitúcií. BRRD harmonizuje postupy a pravidlá na riešenie krízových situácií finančných inštitúcií² a súčasne poskytuje orgánom dohľadu a novým orgánom pre riešenie krízových situácií súbor nástrojov na včasnú a rýchlu intervenciu. Cieľom je zabezpečiť kontinuitu zásadných funkcií (činností) inštitúcií, čím by sa mal minimalizovať vplyv prípadného zlyhania inštitúcie na hospodárstvo a finančnú stabilitu krajiny (prípadne viacerých krajín, berúc do úvahy vzájomnú prepojenosť finančných inštitúcií a cezhraničné poskytovanie služieb).

Termínom transpozície BRRD do národnej legislatívy bol 31. december 2014. Smernica však predstavuje len minimálnu harmonizáciu, čo znamená, že členské štáty môžu prijať alebo si ponechať prísnejšie alebo dodatočné pravidlá stanovené v BRRD, pod podmienkou, že majú všeobecnú platnosť a nie sú v rozpore s BRRD. Do slovenského právneho poriadku je BRRD transponovaná zákonom č. 371/2014 Z. z. o riešení krízových situácií na finančnom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o riešení krízových situácií“), ktorý dňa 26. novembra 2014 schválila Národná rada SR s účinnosťou od 1. januára 2015. Keďže BRRD upravuje nielen štádium riešenia krízovej situácie (rezolúciu), pre ktoré je príslušná Rada pre riešenie krízových situácií ako vnútroštátny rezolučný orgán, ale aj štádium, v rámci ktorého je novými úlohami poverená Národná banka Slovenska ako orgán dohľadu, transpozícia sa dotkla aj súčasných právnych predpisov, ako napr. zákona o bankách,³ ktorého novela nadobudla účinnosť tiež 1. januára 2015.

Jednou z nových právomocí a úloh Národnej banky Slovenska pri výkone dohľadu je aj posudzovanie a schvaľovanie ozdravných plánov (*recovery plan*) ako nástroja preventívneho charakteru.

Keďže posudzovanie a schvaľovanie ozdravných plánov je úlohou dohľadu (NBS), problematika ozdravných plánov bánk je primárne upravená v zákone o bankách. Okrem posudzovania a schvaľovania ozdravných plánov bude Národná banka Slovenska môcť v zákonom stanovených prípadoch uplatniť opatrenia včasnej intervencie (*early intervention*). Tieto opatrenia sa transponovali do § 50 zákona o bankách, pričom jedným z nich je aj možnosť uloženia povinnosti banke uskutočniť opatrenie uvedené v ozdravnom pláne alebo vykonanie jeho aktualizácie, ak sa skutočnosti, ktoré viedli k uplatneniu opatrení včasnej intervencie, líšia od predpokladov uvedených v ozdravnom pláne. Hoci sa BRRD, ako aj zákon o riešení krízových situácií vzťahujú aj na iné vybrané finančné inštitúcie ako banky (napr. na obchodníkov s cennými papiermi), tento článok je zameraný na ozdravné plány bánk.

Prerozdelenie príslušnosti a kompetencií v rámci jednotného mechanizmu dohľadu medzi vnútroštátnymi orgánmi dohľadu (v SR Národnou bankou Slovenska) a Európskou centrálnou bankou nemožno opomenúť ani v oblasti posudzovania ozdravných plánov. Jednou z úloh, ktorá bola nariadením⁴ prenesená na Európsku centrálnu banku, je aj úloha dohľadu v súvislosti s ozdravnými plánmi a včasnou intervenciou. V praxi to znamená, že pre schvaľovanie ozdravných plánov bánk, ktoré sú pod priamym dohľadom Európskej centrálnej banky, bude príslušná Európska centrálna banka. V rámci generálneho riaditeľstva pre mikroprudenciálny dohľad zriadila osobitný odbor pre krízové riadenie, ktorý sa bude podieľať na posudzovaní ozdravných plánov významných bánk. Pokiaľ ide o schvaľovanie ozdravných plánov bánk, ktoré sú naďalej pod priamym dohľadom Národnej banky Slovenska, takéto plány bude Národná banka Slovenska schvaľovať buď formou súhlasu, alebo prostredníctvom spoločného rozhodnutia (*joint decision*) orgánov dohľadu, ak pôjde o skupinový ozdravný plán.

Tak ako bol so zámerom súdržného a účinného vykonávania obozretného dohľadu a uplatňovania jednotného súboru pravidiel pre finančné

služby rovnakým spôsobom na banky vytvorený jednotný mechanizmus dohľadu v rámci Európskej únie, analogicky dochádza k vytvoreniu druhého piliera bankovej únie, a to jednotného mechanizmu riešenia krízových situácií,⁵ za ktorého účinné a konzistentné fungovanie zodpovedá Jednotná rada pre riešenie krízových situácií so sídlom v Bruseli. V rámci tohto mechanizmu dochádza tiež k prerozdeleniu kompetencií a úloh medzi jednotnou radou a vnútroštátnymi orgánmi pre riešenie krízových situácií.

NÁLEŽITOSTI OZDRAVNÉHO PLÁNU

Ozdravné plány bánk sa vypracúvajú na individuálnej alebo skupinovej úrovni. Individuálny ozdravný plán s príslušnými opatreniami, ktoré banka prijme s cieľom obnoviť svoju finančnú situáciu, ak by došlo k jej výraznému zhoršeniu, je povinná vypracovať, pravidelne aktualizovať a dodržiavať banka, ktorá nepodlieha dohľadu na konsolidovanom základe, banka, ktorá podlieha priamemu dohľadu Európskej centrálnej banky a banka, ktorá má významný podiel⁶ na finančnom systéme. Skupinový ozdravný plán sa vypracuje ako celok a určuje opatrenia, ktoré sa prijímajú jednak vo vzťahu k materskej spoločnosti a jednak vo vzťahu k všetkým jednotlivým dcérskeým spoločnostiam (vrátane významných pobočiek), ktoré sú súčasťou skupiny.

Základné náležitosti ozdravného plánu sú stanovené v prílohe BRRD.⁷ BRRD ustanovuje obsah a rozsah informácií v ozdravnom pláne najmä pre banky, ktoré majú systémový význam, a preto sa umožňuje orgánom dohľadu uplatniť voči jednotlivým bankám rozdielne alebo nižšie požiadavky na obsah plánov ozdravenia, ako aj na periodicitu ich aktualizácie a predkladania. V zmysle tohto princípu proporcionality môže Národná banka Slovenska, vzhľadom na možný dopad zlyhania banky na finančný systém, ostatné inštitúcie a hospodárstvo ako celok, obmedziť rozsah uplatňovania požiadaviek na náležitosti ozdravného plánu, lehotu na jeho vypracovanie a aktualizáciu.

Európsky orgán pre bankovníctvo (EBA) súčasne pripravil návrh technických štandardov,⁸ ktoré bližšie špecifikujú a upresňujú problematiku obsahovej náplne ozdravných plánov. Návrh technických štandardov je v súčasnosti predložený na schválenie Európskej komisii, ktorá ho prijme vo forme delegovaného nariadenia. Toto nariadenie nadobudne účinnosť priamo vo všetkých členských štátoch, teda nie je potrebné ho implementovať zákonmi do národných právnych poriadkov. Ďalší návrh technických štandardov,⁹ ktorý pripravil EBA a ktorý je v súčasnosti tiež predložený na schválenie Európskej komisii, sa zaoberá problematikou posudzovania ozdravných plánov orgánmi dohľadu. Návrh technických štandardov bližšie opisuje postupy a kritériá, ktoré majú orgány dohľadu aplikovať pri hodnotení ozdravných plánov, pričom pri

hodnotení týchto plánov sa má vychádzať najmä z ich úplnosti, kvality a spoľahlivosti.

Ozdravný plán banky musí obsahovať primerané postupy na zabezpečenie včasného uplatnenia opatrení a určenie spôsobov ozdravenia banky. Opatrenia musia zohľadňovať čo najviac možných scenárov makroekonomických a finančných stresových situácií, ktorým môže byť banka vystavená, no jeho súčasťou nemôže byť opatrenie spočívajúce v možnosti získania prístupu k mimoriadnej verejnej finančnej pomoci.

Z dôvodu rozsiahlosti informácií vyžadovaných v ozdravnom pláne sa na účely vymedzenia náležitostí ozdravného plánu budeme venovať základným okruhom informácií, medzi ktoré patria:

- informácie o procesoch riadenia v banke, najmä spôsob a postup, akým bol plán pripravovaný a schvaľovaný, identifikácia osôb zodpovedných za prípravu a aktualizáciu plánu, postup pri vykonávaní opatrení uvedených v ozdravnom pláne a spôsob, akým sa plánovanie ozdravenia integruje do riadiacej štruktúry banky;
- strategická analýza, obsahujúca najmä zhrnutie celkovej ozdravnej kapacity, identifikáciu kritických funkcií banky a možností ozdravenia vrátane čo najširšej škály stresových scenárov a zodpovedajúcich nástrojov ozdravenia, analýzu dopadov jednotlivých ozdravných nástrojov, rozsah opatrení v oblasti kapitálu a likvidity požadovaných na zachovanie alebo obnovu životaschopnosti a finančnej situácie banky, opis podstatných prekážok účinného a včasného vykonania plánu, mechanizmy na zachovanie alebo obnovenie vlastných zdrojov banky;
- plán komunikácie a poskytovania informácií zameraný na internú komunikáciu (voči zamestnancom) a na externú komunikáciu (voči akcionárom, veriteľom, orgánu dohľadu a celkovo voči verejnosti), návrhy opatrení na riešenie potenciálnych negatívnych ohlasov trhu;
- prípravné opatrenia, ktoré banka prijala na účely implementácie ozdravného plánu, vrátane časového plánu ich implementácie.

ZÁVER

Účinné režimy ozdravenia a riešenia krízovej situácie bánk sú súčasťou medzinárodnej snahy o zamedzenie uplatňovania princípu „too big to fail“. Príprava ozdravného plánu je nevyhnutná a je potrebné, aby sa realizovala pred vznikom novej krízy. Účelom je vyhodnotiť možnosti a nástroje, ktoré by banka alebo skupina mohla využiť na obnovenie svojej finančnej sily (pozície) v prípade, že sa dostane do krízovej situácie makroekonomického a finančného charakteru. Cieľom ozdravného plánu je teda identifikovať možnosti, ktoré by mohli slúžiť ako opatrenia proti konkrétnym problémom banky a systémovej kríze, a vyhodnotiť, či tieto opatrenia majú dostatočne rôznorodý charakter na to, aby mohli reagovať na širokú škálu ťažkostí, ktoré môžu nastať.

5 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 806/2014 z 15. júla 2014, ktorým sa stanovujú jednotné pravidlá a jednotný postup riešenia krízových situácií úverových inštitúcií a určitých investičných spoločností v rámci jednotného mechanizmu riešenia krízových situácií a jednotného fondu na riešenie krízových situácií a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 1093/2010

6 Celková hodnota jej aktív prevyšuje 30 miliárd EUR alebo pomer jej celkových aktív k HDP členského štátu, v ktorom je usadená, prevyšuje 20 %, ak celková hodnota jej aktív nie je nižšia ako 5 miliárd EUR.

7 Oddiel A prílohy smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/59/EÚ z 15. mája 2014, ktorou sa stanovuje rámec pre ozdravenie a riešenie krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností.

8 Dostupné na <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/760167/EBA-RTS-2014-11+Draft+RTS+on+content+of+recovery+plans.pdf/60899099-2dcb-4915-879d-8b779a3797cc>

9 Dostupné na <http://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/recovery-and-resolution/draft-regulatory-technical-standards-on-the-assessment-of-recovery-plans>

Plánovanie riešenia krízových situácií

Tomáš Tózsér
Národná banka Slovenska

Plánovanie riešenia krízových situácií (resolution planning) je dôležitou požiadavkou návrhu zákona o riešení krízových situácií na finančných trhoch, ktorým sa do právneho poriadku SR transponuje európska smernica 2014/59/EÚ (BRRD).¹ Význam tohto plánovania je vo všeobecnosti v tom, že v porovnaní s praxou dohľadu, ktorá spočíva v kontrole plnenia zákonných pravidiel a podmienok regulovanými finančnými inštitúciami, plánovanie riešenia krízových situácií umožňuje hodnotiaci úsudok rezolučných orgánov vo vzťahu k vybraným inštitúciami.² Ide o úsudok (spôsobu) realizovateľnosti rýchlej stabilizácie krízovej situácie vybranej inštitúcie tak, aby sa predišlo narušeniu stability širšieho finančného systému a reálnej ekonomiky, pričom sa nepočíta s použitím verejných prostriedkov. Opatrenia (preventívne alebo v rámci krízového riadenia) rezolučných orgánov založené na podobných úsudkoch pritom výrazne prispievajú k zachovaniu finančnej stability. Táto téma je v súčasnosti veľmi aktuálna, pretože rok 2015 bude obdobím príprav prvých plánov na riešenie krízových situácií pre vybrané inštitúcie v EÚ.

1 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/59/EÚ z 15. mája 2014, ktorou sa stanovuje rámec pre ozdravenie a riešenie krízových situácií úverových inštitúcií a investičných spoločností a ktorou sa mení smernica Rady 82/891/EHS a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EÚ, 2012/30/EÚ a 2013/36/EÚ a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1093/2010 a (EÚ) č. 648/2012.

2 Vybranými inštitúciami v tomto článku rozumieme banky, banky, ktoré sú súčasťou skupín a podliehajú konsolidovanému dohľadu (dcérske spoločnosti), bankové skupiny, a niektorých obchodníkov s cennými papiermi v súlade s §1 ods. 3 návrhu zákona o riešení krízových situácií na finančnom trhu.

3 Pod kritickými funkciami a službami rozumieme také funkcie a služby vybraných inštitúcií, ktorých náhle prerušenie môže viesť k výraznému dopadu na celkovú finančnú stabilitu. Ide teda o funkcie, ktoré majú systémový význam pre tretie strany, alebo funkcie vykonáva systémovo významná inštitúcia. Ide v zásade o klasické bankové služby – prijímanie vkladov, požičiavanie (retail a wholesale), platobné, kliringové a zúčtovacie služby a niektoré investičné služby – v systémovom význame.

4 EBA Consultation Paper on Draft ITS on procedures, forms and templates for provision of information for resolution plans under Article 11 (3) of Directive 2014/59/EU of the European Parliament and Council, január 2014, <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/948691/EBA-CP-2015-01+%28Draft+CP+ITS+Reporting+Resolution+planning%29.pdf>.

CIELE A JEDNOTLIVÉ ASPEKTY PLÁNOVANIA RIEŠENIA KRÍZOVÝCH SITUÁCIÍ

Plánovanie riešenia krízových situácií (ďalej len „rezolučné plánovanie“) je proces, ktorý slúži orgánu pre riešenie krízových situácií (ďalej len „rezolučný orgán“) ako podklad na rýchle rozhodnutie o spôsobe riešenia krízovej situácie danej inštitúcie v okamihu, keď nastane. Rezolučné plánovanie tak pomáha naplniť ciele riešenia krízových situácií, t. j. zabezpečiť primeraný stupeň kontinuity kritických funkcií a služieb,³ ak takéto vybraná inštitúcia vykonáva, a jej usporiadaný úpadok. Nástrojom na zabezpečenie uvedených cieľov je posúdenie riešiteľnosti krízovej situácie vybranej inštitúcie, ktoré je podstatnou súčasťou procesu rezolučného plánovania. Vecným výstupom procesu plánovania je voľba preferovanej stratégie a identifikácia prekážok riešiteľnosti krízovej situácie. V tomto zmysle je plánovanie iteratívnym procesom, keďže preferovaná stratégia riešenia krízovej situácie vybranej inštitúcie sa môže meniť v závislosti od zistených prekážok a možnosti ich odstránenia. Definitívne rozhodnutie o rezolučnej stratégii bude možné až v momente, keď firma vstúpi do rezolúcie; podkladom bude rezolučný plán a aktuálne podmienky vo vybranej inštitúcii a na trhu. Informačným vstupom do rezolučného plánovania sú údaje od vybraných inštitúcií. Výstupom je plán riešenia krízovej situácie vybranej inštitúcie. Ten zostavuje rezolučný orgán, pričom pri ich tvorbe spolupracuje s orgánom dohľadu. V kontexte jednotného finančného trhu EÚ má plánovanie a jeho podstatné zložky skupinový (úroveň skupiny) alebo individuálny rozmer (vybraná inštitúcia nie je súčasťou skupiny). V nasledujúcom texte bližšie rozoberieme uvedené aspekty rezolučného

plánovania vrátane možnosti zjednodušeného plánovania.

INFORMAČNÉ VSTUPY DO REZOLUČNÉHO PLÁNOVANIA

Ako sme už uviedli, za rezolučné plánovanie (a za vypracovanie rezolučných plánov) zodpovedá rezolučný orgán. Na Slovensku je týmto orgánom Rada pre riešenie krízových situácií (ďalej len „rada“), resp. v prípade niektorých bánk, ktoré spadajú pod priamy dohľad Európskej centrálnej banky, Jednotná rada pre riešenie krízových situácií (Single Resolution Board). Podkladom pre vypracovanie rezolučných plánov sú akékoľvek relevantné a dostupné informácie a výsledky analýz, ktoré zabezpečenia splnenie účelu a cieľov rezolučného plánovania. V praxi môže ísť o informácie, ktoré má na základe pravidelného povinného výkazníctva k dispozícii orgán dohľadu (rezolučný orgán k nim musí mať prístup), verejne dostupné trhové informácie, ale aj nové špecifické informácie.

Pokiaľ ide o kategóriu nových špecifických informácií na účely rezolučného plánovania, ich zoznam je uvedený v oddiele B prílohy BRRD. Uvedené informačné požiadavky možno zatriediť do nasledujúcich okruhov: 1. organizačná štruktúra, 2. správa a riadenie, 3. kritické funkcie a kľúčové obchodné činnosti, 4. kritické protistrany, 5. štruktúra záväzkov, 6. zdroje financovania, 7. podsúvaha, 8. platobné systémy, 9. informačné systémy, 10. prepojenosť, 11. identifikácia príslušných rezolučných a dohľadových orgánov a orgánov ochrany vkladov, 12. záznamy o finančných zmluvách.⁴ Väčšinou ide o informácie kvalitatívneho a analytického charakteru. Snahou rezolučných orgánov bude nezaťažovať vybrané inštitúcie informačnými požiadavkami, ktoré už má k dispozícii orgán dohľadu.

POSÚDENIE RIEŠITELNOSTI KRÍZOVÝCH SITUÁCIÍ

Podľa návrhu technického štandardu EBA⁵ posúdenie riešiteľnosti krízových situácií prebieha v troch krokoch:

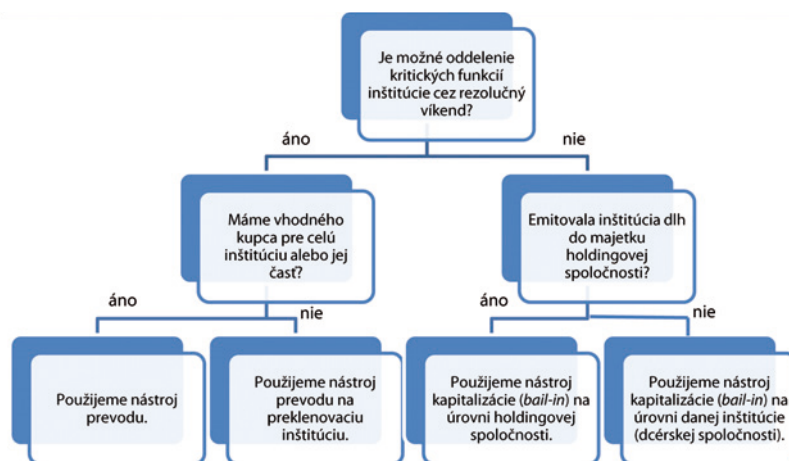
1. Rezolučný orgán zhodnotí, či je likvidácia vybranej inštitúcie v konkurzom konaní realizovateľná a spoľahlivá (*feasible and credible*) z hľadiska dosiahnutia cieľov riešenia krízovej situácie.
2. Rezolučný orgán zvolí preferovanú rezolučnú stratégiu. Rezolučná stratégia je súbor nástrojov a opatrení rezolučného orgánu pri riešení krízovej situácie vybranej inštitúcie. V prípade rezolučných stratégií na úrovni skupiny je v prvom rade potrebné zvážiť, či sa zvolí stratégia riešenia krízovej situácie skupiny vo viacerých okamihoch (*multiple point of entry* – MPE) alebo v jednom okamihu (*single point of entry* – SPE), prípadne nejaká ich kombinácia (obrázok).⁶
3. Rezolučný orgán posúdi, či je zvolená rezolučná stratégia realizovateľná a spoľahlivá z hľadiska dosiahnutia cieľov riešenia krízovej situácie. Výsledkom tohto posúdenia je zoznam prekážok pre implementáciu preferovanej stratégie. Oblasť, na ktorú by sa rezolučný orgán mal zamerať pri posudzovaní a identifikácii prekážok zvolenej rezolučnej stratégie sú v tabuľke. Identifikované prekážky pre implementáciu preferovanej rezolučnej stratégie môžu viesť k jej prehodnoteniu (ak je napr. odstránenie prekážok danej stratégie spojené s vysokými nákladmi na strane dotknutej inštitúcie) a následne k ďalšej iterácii posudzovania riešiteľnosti krízových situácií, alebo sú podkladom pre sériu krokov na odstránenie týchto prekážok.

OPATRENIA NA ODSTRÁNENIE PREKÁŽOK RIEŠITELNOSTI KRÍZOVEJ SITUÁCIIE

Rezolučný orgán má právomoc vyžadovať od vybranej inštitúcie návrh na odstránenie prekážok v lehote štyroch mesiacov od doručenia správy o prekážkach riešiteľnosti vybranej inštitúcie. Ak rezolučný orgán v spolupráci s orgánom dohľadu vyhodnotí návrh ako nedostatočný, rezolučný orgán môže uložiť náhradné opatrenia na odstránenie identifikovaných prekážok a vyžadovať od vybranej inštitúcie plán implementácie náhradných opatrení.

Náhradné opatrenia na zmiernenie alebo odstránenie prekážok riešiteľnosti krízových situácií a spôsob ich aplikácie zo strany rezolučných orgánov podrobnejšie rozvádza návrh usmernenia EBA, ktoré nadväzuje na ustanovenia BRRD.⁷ Pre lepšiu predstavu (a vzhľadom na obmedzený priestor pre tento článok) uvádzame len stručný prehľad opatrení, ktoré môže rezolučný orgán vyžadovať od vybranej inštitúcie na zmiernenie alebo odstránenie prekážok riešiteľnosti krízových situácií: 1. prehodnotenie vnútrogrupinových dohôd o financovaní, 2. obmedzenie maximálnej individuálnej alebo agregátnej expozície, 3. osobitné alebo pravidelné požiadavky na informácie, 4. odpredaj vybraných aktív, 5. obmedzenie existujúcich

Štylizovaný príklad voľby rezolučnej stratégie

Zdroj: Bank of England: *The Bank of England's Approach to Resolution*, október 2014.

aktivít, 6. obmedzenie vývoja a predaja nových produktov alebo obchodných činností, 7. zmena právnej a obchodnej štruktúry vybranej inštitúcie s cieľom znížiť jej zložitost' a zabezpečiť možnosť oddelenia kritických funkcií, 8. založenie holdingovej spoločnosti v členskom štáte EÚ, 9. požadovanie, aby holdingová spoločnosť emitovala dlh, ktorý môže byť predmetom odpísania alebo konverzie na úrovni dcérskych spoločností, 10. renegociácia oprávnených záväzkov a vlastných zdrojov, ak sa riadia právom inej jurisdikcie, aby sa dali efektívne využiť na absorpciu strát a rekapitalizáciu v prípade rozhodnutia príslušného rezolučného orgánu.

OBSAH PLÁNU RIEŠENIA KRÍZOVEJ SITUÁCIIE

Rezolučný orgán je povinný raz ročne preskúmať aktuálnosť plánu riešenia krízových situácií vybranej inštitúcie a aktualizovať plán, ak nastane podstatná zmena v skutočnostiach dôležitých z hľadiska plánovania riešenia krízových situácií. Orgán dohľadu, ako aj vybrané inštitúcie majú povinnosť informovať rezolučný orgán o takýchto zmenách. Ako vyplýva aj z predchádzajúcich

⁵ EBA: *Consultation Paper on Draft RTS on the content of resolution plans and the assessment of resolvability*, júl 2014, <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/751477/EBA-CP-2014-16+%28CP+on+draft+RTS+on+Content+Res++Plan+s+and+Assessment+of+Resolvability%29.docx.pdf>.

⁶ SPE je rezolučnou stratégiou skupiny, ktorá zahŕňa použitie rezolučných nástrojov a opatrení jedným rezolučným orgánom voči materskej spoločnosti, ktorá zastrešuje skupinu, alebo voči jednej inštitúcii, ktorá je pod konsolidovaným dohľadom. MPE je rezolučnou stratégiou skupiny, ktorá zahŕňa použitie rezolučných nástrojov a opatrení dvoma alebo viacerými rezolučnými orgánmi voči viacerým (regionálnym alebo funkčným) entitám skupiny. Rozhodovanie medzi SPE a MPE je determinované najmä alokáciou oprávnených záväzkov (záväzkov, ktoré majú prispieť k znášaniu strát a k rekapitalizácii) v rámci skupiny.

Oblasti posudzovania riešiteľnosti krízovej situácie vybranej inštitúcie

Realizovateľnosť	Spoľahlivosť
Štruktúra a prevádzka	Zabezpečí zvolená stratégia splnenie cieľov rezolúcie?
Finančné zdroje	Dopad implementácie rezolučnej stratégie na finančný systém (trhy, infraštruktúru, inštitúcie)
Informačné potreby	Dopad jej implementácie na reálnu ekonomiku
Cezhraničné faktory	Spoľahlivosť stratégie z hľadiska podpory jej implementácie zo strany tretích krajín, súdov a pod.
Právne faktory	

Zdroj: EBA.

Poznámka: Všetky oblasti v rámci posudzovania realizovateľnosti sa vzťahujú na danú vybranú inštitúciu. Všetky oblasti v rámci posudzovania spoľahlivosti zohľadňujú aj skutočnosti zistené v rámci posudzovania realizovateľnosti.

7 EBA: Consultation Paper on Draft Guidelines on the specification of measures to reduce or remove impediments to resolvability and the circumstances in which each measure may be applied under Directive 2014/59/EU. júl 2014, <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/751636/EBA-CP-2014-15+%28CP+on+draft+GL+on+measures+to+reduce+or+remove+impediments+to+resolvability%29.pdf>.

8 EBA: Consultation Paper on Draft RTS on the content of resolution plans and the assessment of resolvability. júl 2014, <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/751477/EBA-CP-2014-16+%28CP+on+draft+RTS+on+Content+Res++Plans+and+Assessment+of+Resolvability%29.docx.pdf>.

9 EBA: Consultation Paper on Draft Guidelines on the application of simplified obligations under Article 4 of the BRRD. september 2014, <http://www.eba.europa.eu/documents/10180/826425/EBA-CP-2014-25+%28CP+on+GL+on+simplified+obligations%29.pdf>.

častí textu, plán riešenia krízovej situácie je živý dokument a nie rigidný návod na riešenie krízovej situácie vybranej inštitúcie. Má pomôcť rezolučnému orgánu vykonať rozhodnutie založené na správnych informáciách v krátkom čase, pričom bude musieť zohľadniť aktuálnu situáciu na trhoch a v danej inštitúcii.

Podľa návrhu regulačného technického štandardu EBA⁸ plán by mal mať nasledujúcich osem častí: 1. zhrnutie, 2. opis rezolučnej stratégie, 3. spôsob zabezpečenia informácií potrebných na výkon rezolúcie (napr. oceňovanie), 4. spôsob zabezpečenia kontinuity kritických služieb a funkcií počas rezolúcie, 5. spôsob financovania rezolučnej stratégie, 6. komunikačné plány s dotknutými stranami, 7. závery z posúdenia riešiteľnosti krízovej situácie, 8. názor vybranej inštitúcie. Tieto okruhy musia obsahovať všetky relevantné informácie, ktoré sú nevyhnutné na implementáciu zvolenej rezolučnej stratégie v prípade riešenia krízovej situácie vybranej inštitúcie.

MOŽNOSŤ ZJEDNODUŠENÉHO REZOLUČNÉHO PLÁNOVANIA

Zákon č. 371/2014 Z. z. o riešení krízových situácií na finančnom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v súlade s BRRD umožňuje zjednodušené plánovanie riešenia krízových situácií. Tento zjednodušený proces sa týka primeraného zúženia a zjednodušenia obsahu rezolučného plánu, predĺženia času na jeho vypracovanie, zníženia frekvencie jeho aktualizácie, zmiernenia informačných požiadaviek od vybraných inštitúcií a zmenšenia detailnosti posudzovania riešiteľnosti krízovej situácie.

O možnosti zjednodušenia rezolučného plánovania rozhoduje rezolučný orgán po konzultácii s orgánom dohľadu na makroúrovni (*macroprudential authority*). Hlavným faktorom pri rozhodovaní rezolučného orgánu o zjednodušenom prístupe k plánovaniu riešenia krízových situácií vybranej inštitúcie je systémová významnosť danej inštitúcie. Návrh usmernenia EBA⁹ uvedení faktor podrobnejšie definuje vo vzťahu k vybranej inštitúcii pomocou ďalších kritérií, ako je napríklad veľkosť inštitúcie, jej prepojenosť, rozsah a zložitosť aktivít, rizikový profil, akcionárska štruktúra, právna forma a štruktúra. Inými slovami, zjednodušené požiadavky na rezolučné plánovanie je možné zaviesť, ak úpadok danej inštitúcie a jej následná likvidácia v konkurze nebude mať negatívny dopad na finančné trhy, iné vybrané inštitúcie, na podmienky financovania a širšiu ekonomiku. Uvedené kritériá zároveň pomôžu

rezolučnému orgánu určiť mieru a spôsob zjednodušenia požiadaviek na plánovanie riešenia krízových situácií pre danú vybranú inštitúciu.

ROZHODOVANIE V REZOLUČNOM PLÁNOVANÍ SKUPÍN

Ako sme už uviedli, v kontexte jednotného finančného trhu EÚ má plánovanie a jeho podstatné zložky skupinový alebo individuálny rozmer (vybraná inštitúcia nie je súčasťou skupiny). Skupinová dimenzia znamená, že celý proces plánovania sa týka skupiny ako celku a hlavným zodpovedným za jeho vypracovanie je rezolučný orgán na úrovni skupiny (domáci národný rezolučný orgán alebo Jednotná rada pre riešenie krízových situácií). Rezolučný orgán na úrovni dcérskej spoločnosti (hostovský rezolučný orgán) musí poskytnúť plnú súčinnosť domácejmu orgánu pri vypracovaní skupinového rezolučného plánu, najmä v podobe dodania všetkých relevantných informácií.

Skupinový plán riešenia krízových situácií obsahuje postup na koordinované riešenie krízovej situácie materskej spoločnosti aj dcérskych spoločností v iných jurisdikciách EÚ. Takýto skupinový plán podlieha tzv. spoločnej dohode (*joint decision*) rezolučného orgánu na úrovni skupiny a rezolučných orgánov na úrovni dcérskych spoločností, prípadne pobočiek. Ak sa spoločná dohoda o skupinovom pláne nepodarí a EBA v danej veci nerozhodla (na požiadanie niektorej zo strán) v určenej lehote, alebo ak skupinový plán zasahuje do fiškálnej zodpovednosti krajiny, príslušný rezolučný orgán vypracuje samostatný plán pre dcérsku spoločnosť. Podobný postup je aj pri rozhodovaní o ďalších dôležitých aspektoch rezolučného plánovania skupín, t. j. o výsledkoch posúdenia riešiteľnosti krízových situácií a o opatreniach na zmiernenie alebo odstránenie prekážok riešiteľnosti krízových situácií.

ZÁVER

Proces plánovania riešenia krízových situácií je dôležitým novým prvkom v regulácii vybraných finančných inštitúcií, ktorý sa do nášho právneho poriadku zavádza transpozíciou smernice BRRD. Rezolučnému orgánu umožňuje vytvoriť si úsudok o možných následkoch úpadku danej inštitúcie na širší finančný systém a ekonomiku. Zároveň mu umožňuje prostredníctvom nástrojov a opatrení, ktoré má k dispozícii, pripraviť danú inštitúciu tak, aby jej prípadný úpadok minimalizoval nežiaduce efekty v podobe ohrozenia celkovej finančnej stability a potrebu zasiahnuť verejnými zdrojmi.

Databáza BACH a jej možné využitie

Alexandra Urbánová Csajková, Romana Odrášková
Národná banka Slovenska

BACH (Bank for the Accounts of Companies Harmonized)¹ je označenie databázy agregovaných a harmonizovaných účtovných údajov nefinančných podnikov z krajín Európskej únie na základe ich národných účtovných štandardov. V súčasnosti databáza obsahuje údaje z desiatich krajín (Rakúska, Českej republiky, Francúzska, Nemecka, Talianska, Poľska, Portugalska, Slovenska, Španielska a Belgicka) a ďalšie tri krajiny (Luxembursko, Holandsko a Rumunsko) sa plánujú pridať v blízkej budúcnosti.

Databázu BACH riadi európsky výbor ECCBSO (European Committee of Central Balance-Sheet Data Offices) v zložení odborníkov z národných centrálnych bánk a národných štatistických úradov Európskej únie. Pod záštitou ECCBSO pracuje pracovná skupina BACH WG, ktorá má na starosti udržiavanie a zlepšovanie tejto databázy. Národná banka Slovenska sa stala členom tejto pracovnej skupiny v roku 2011 a v septembri 2014 pridala do databázy BACH agregované dáta nefinančných podnikov za roky 2005 až 2012. Verejnosti tak sprístupnila rozsiahlu databázu, ktorá môže slúžiť ako podklad pre analýzy na rôzne účely.

Zdrojmi dát použitých na účely naplnenia tejto databázy sú účtovné výkazy (súvaha a výkaz ziskov a strát) jednotlivých nefinančných korporácií.² Organizácie sú však agregované podľa NACE (revízia 2) sektorov a podľa veľkosti³ s určitým minimálnym počtom firiem v každej skupine z dôvodu zachovania dôveryhodnosti. Harmonizácia ukazovateľov obsiahnutých v databáze, ktorých je celkovo 95, sa uskutočnila na úrovni účtovných položiek výkazov, pričom rešpektuje zmeny vo vykazovaní na úrovni jej podstaty a zachováva medziročnú porovnateľnosť. Tieto ukazovatele môžeme z výpočtového hľadiska rozdeliť do dvoch skupín. Jednu skupinu tvoria tzv. položky zo súvahy a výsledovky, samozrejme, v relatívnom vyjadrení (napr. neobežný majetok, zásoby, vlastné imanie, rezervy, mzdové pomery ukazovatele firiem (napr. aktíva k vlastnému kapitálu, záväzky k vlastnému kapitálu, kapitálová návratnosť a iné). Každý ukazovateľ má päť charakteristík: väženú strednú hodnotu, prvý, druhý a tretí kvartil a počet firiem, z ktorých je hodnota vypočítaná. Všetky údaje sú vypočítané na ročnej báze pre tri rôzne skupiny firiem vytvorené na základe ich stability. Okrem údajov za aktuálny rok, s použitím údajov všetkých momentálne existujúcich firiem, sú vypočítané aj ukazovatele len pre tzv. stabilné firmy, ktoré nemenia svoju veľkosť ani sektor v priebehu času pri prechode medzi nasledujúcimi rokmi. Okrem ukazovateľov sa v databáze nachádzajú aj popisné dáta, miery pokrytia a objemové charakteristiky (napr. počet zamestnancov, počet firiem v sektore, výška obratu a iné).

Údaje z databázy BACH sú veľmi užitočné pre analýzu vývoja situácií podnikov v Európe, najmä na porovnanie jednotlivých krajín medzi sebou. O tieto údaje sa opierajú mnohé štúdie⁴, vychádzala z nich napríklad aj EBA (European Banking Authority), ktorá ich použila vo svojej správe o hodnotení návrhov SME (*small and medium enterprises*) pre CRD IV/CRR⁵ (1).

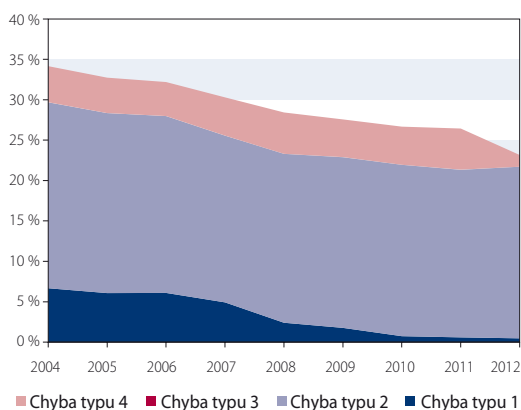
PRÍPRAVA DÁT DO DATABÁZY

Dôraz na kvalitu dát je základným predpokladom pre ďalšie spracovanie a analýzy údajov v databáze. Aj v tomto prípade je nevyhnutnou podmienkou naplnenia databázy splnenie základných predpokladov o kvalite dát, ako sú presnosť, úplnosť, včasnosť, konzistentnosť a interpretovateľnosť. Pri spracovaní a ukladaní údajov do dátového skladu sa riadenie dátovej kvality stáva komplexným procesom. Jeho kľúčovou zložkou je čistenie dát, ktoré je založené na definovaní štandardizovaných pravidiel, identifikácii problematických prvkov a ich následnom spracovaní. Úlohou Národnej banky Slovenska bolo vytvoriť taký vstup agregovaných podnikových dát, ktoré spĺňajú vysoké štandardy dátovej kvality definované ECCBSO.

Pre zaistenie kvality dát boli podnikové dáta očisťované už priamo vo vstupných súboroch a teda

- ¹ <https://www.bach.banque-france.fr/?lang=en>
- ² Do databázy sú zahrnuté organizácie patriace do inštitucionálnych subsektorov ESÚ 95: 11001, 11002 a 11003, čiže verejné nefinančné korporácie, súkromné nefinančné korporácie a nefinančné korporácie pod zahraničnou kontrolou. Povolená právna forma organizácii je 111 – verejná obchodná spoločnosť, 112 – spoločnosť s ručením obmedzeným, 113 – komanditná spoločnosť, 121 – akciová spoločnosť a 421 – zahraničná osoba, právnická osoba so sídlom mimo územia SR.
- ³ Existujú tri veľkostné kategórie na základe obratu organizácie: malé podniky s obratom do 10 mil. €, stredné s obratom minimálne 10 mil. € ale pod 50 mil. € a veľké podniky s obratom nad 50 mil. €.
- ⁴ Zoznam je uvedený na stránke https://www.bach.banque-france.fr/index.php?page=telechargementFile&file=BACH_Bibliography_201407.pdf
- ⁵ CRD IV – Directive 2013/36/EU on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms. CRR – Regulation (EU) No 575/2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms.

Graf 1 Vývoj podielu chybných výkazov

Zdroj: Vlastné spracovanie.

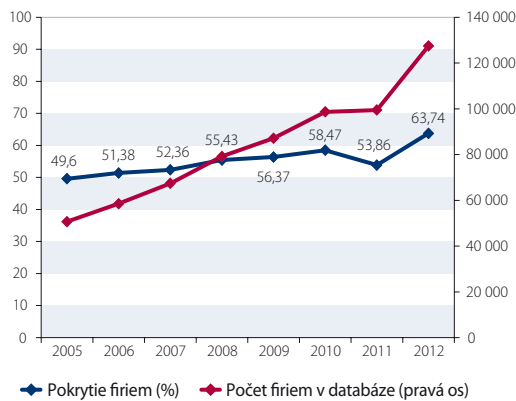
6 Podrobnosti na stránke https://www.bach.banque-france.fr/index.php?page=telechargementFile&file=Summary_Userguide.pdf

7 Organizácie s ročnou výškou obratu do 10 mil. €.

8 Z dôvodu lepšej porovnateľnosti počtu firiem jednotlivých kategórií bola použitá v grafe logaritmická mierka.

9 Technologická náročnosť je definovaná podľa Eurostatu a OECD kritérií. Sektory boli rozdelené do štyroch skupín takto: High-tech reprezentujú sektory NACE 21 a 26, Medium-high tech sektory NACE 20,27 – 30, skupinu Medium-low tech sektory NACE 19, 22 – 25,33 a poslednú skupinu Low tech zastupujú sektory NACE 10 – 18, 31– 32.

Graf 2 Počet a pokrytie firiem v databáze

Zdroj: Vlastné spracovanie.

na úrovni účtovných výkazov. Z prijatých výkazov boli odstránené tie, ktoré nespĺňali základné účtovné princípy (chyba typu 1), napr. súčet podúčtov nebol v súlade s hlavným účtom. Rovnako boli odstránené výkazy neaktívnych firiem, ktoré mali nulový majetok, tržby alebo výšku vlastného imania a záväzkov (chyba typu 2). Zanedbateľný počet výkazov bol vyradený na základe nekonzistentnosti výkazov v jednotlivých rokoch (chyba typu 3) a vylúčené boli aj tie výkazy, ktoré neodôvodnene obsahovali nulu v prevažujúcom počte položiek (chyba typu 4). Treba podotknúť, že kvalita dát vykazovaných spoločnosťami sa v priebehu rokov zvýšila (graf 1) a podiel výkazov označených ako chybných klesol od roku 2004 z takmer 35 % na približne 23 % v roku 2012. Najvýraznejší pokles nastal v chybných výkazoch nespĺňajúcich účtovné princípy, avšak stále viac ako pätina spoločností sa tvári ako neaktívna, teda má nulové tržby, nulovú stranu aktív, prípadne stranu pasív.

Chybovosť dát sa odzrkadlila aj na pokrytí trhu dátami z databázy. Tá po očistení obsahuje údaje iba približne od 55 % podnikov z celkového počtu podnikov na trhu v danom roku (graf 2).

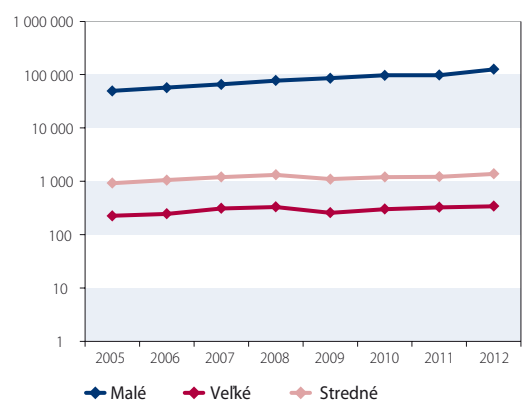
NAHLIADNUTIE DO DATABÁZY PODNIKOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Podľa EBA (1) je databáza BACH najspoľahlivejším zdrojom informácií obsahujúcich finančné dáta európskych podnikov. Štruktúra dát odráža podnikateľský sektor každej krajiny, aj keď platí, že sú možné odchýlky a obmedzenia vzájomnej porovnateľnosti.⁶

Databáza obsahuje prevažne dáta malých organizácií⁷ (graf 3) a z pohľadu sektorov je v súčasnosti najviac zastúpený sektor obchodu – NACE trieda G (graf 4). V priebehu času však môžeme pozorovať ustupujúci podiel firiem v tomto odvetví na úkor sektorov „profesionálne a technické aktivity“ a „služby a iné“ (graf 5).

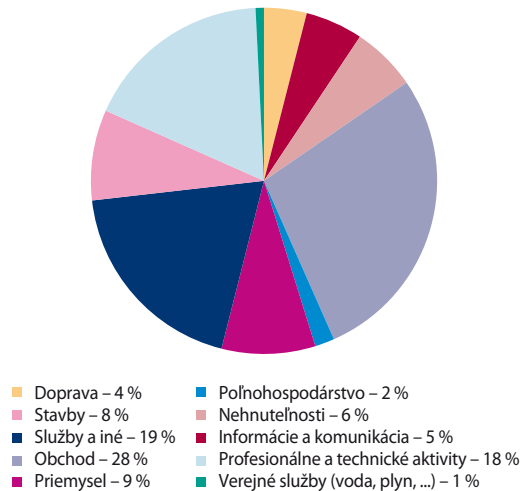
Pri detailnom pohľade na vývoj firiem v jednotlivých sektoroch podľa veľkostí (graf 6) možno pozorovať, že pokles v počte podnikov obchodného a priemyselného sektora nastal iba v skupine malých firiem. V skupine veľkých a stredných firiem je ich zastúpenie v priebehu času pomerne stabilné

Graf 3 Vývoj počtu firiem podľa veľkosti⁸

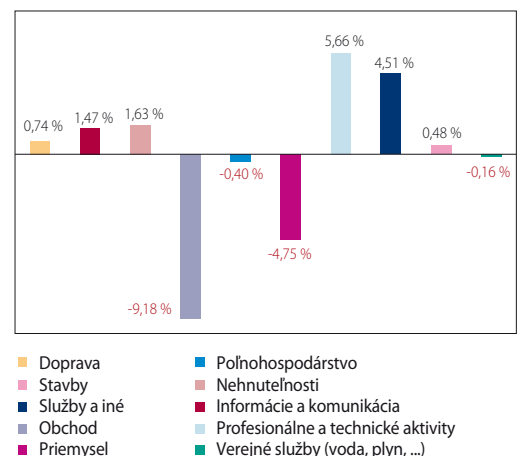
Zdroj: Vlastné spracovanie.

Graf 4 Zastúpenie sektorov podľa počtu firiem v roku 2012

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Graf 5 Zmena v zastúpení sektorov podľa počtu firiem v rokoch 2005 a 2012

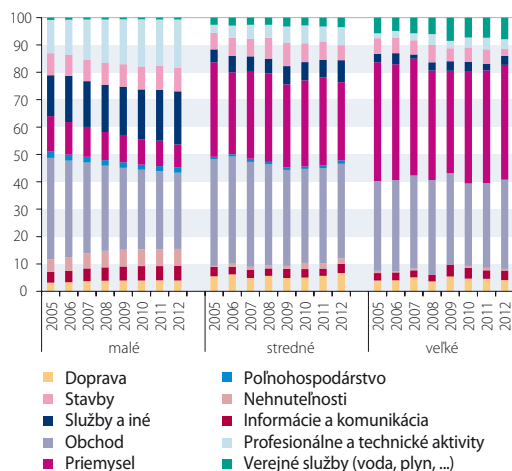
Zdroj: Vlastné spracovanie.

a pre veľké firmy tvoria vyše 70 % (z toho 30 % obchod a 40 % priemysel).

Technologická náročnosť⁹ v priemysle sa líši medzi veľkostnými skupinami organizácií. Graf 7

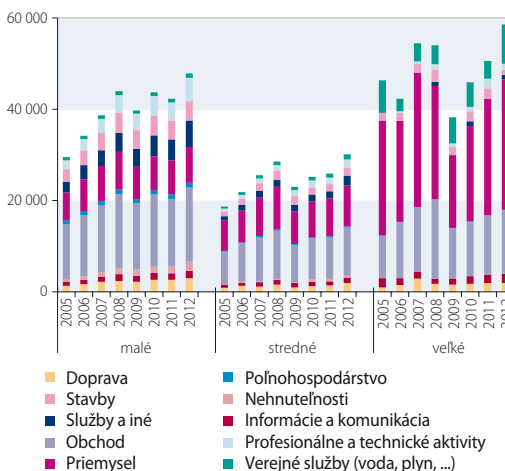

Graf 6 Počet firiem podľa sektorov a veľkosti

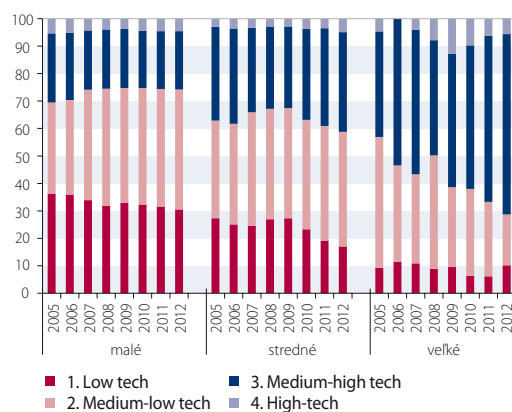
Zdroj: Vlastné spracovanie.

Graf 8 Obrat jednotlivých sektorov podľa veľkosti firiem (v mil. EUR)

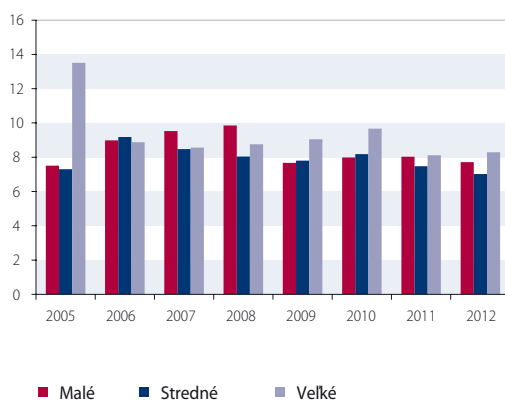

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Graf 7 Technologická náročnosť podľa podielu na hrubej pridanej hodnote v sektore priemyslu

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Graf 9 Ziskovosť firiem podľa podielu EBITDA¹⁰ na čistom obrate (v %)

Zdroj: Vlastné spracovanie.

zobrazuje podiel sektorov na hrubej pridanej hodnote celého priemyselného sektora podľa štyroch skupín technologickej náročnosti a podľa veľkosti firiem. V malých organizáciách prevažujú predovšetkým sektory s nižšou a stredne nižšou technologickou náročnosťou (*Low tech* a *Medium-low tech*). V skupine veľkých podnikov prevažuje priemysel so stredne vyššou technologickou náročnosťou (*Medium-high tech*) a jeho podiel sa v priebehu rokov zvyšuje. Sektory s vysokou technologickou náročnosťou zaznamenali najväčší medziročný nárast medzi rokmi 2011 a 2012 v skupine stredne veľkých podnikov o takmer 1,5 percentuálneho bodu na 4,9 %, avšak v roku 2012 bol najväčší podiel týchto sektorov v skupine veľkých podnikov (5,7 %).

Obrat podnikov (graf 8) zaznamenal najväčší prepád v rokoch 2009 a najviac postihnuté z pohľadu absolútnej zmeny na obrate boli veľké podniky v sektore obchodu a priemyslu. Dopad krízy mal pozorovateľne nižšie následky na malé a stredné podniky a dokonca celkový obrat malých podnikov prevyšil obrat veľkých podnikov.

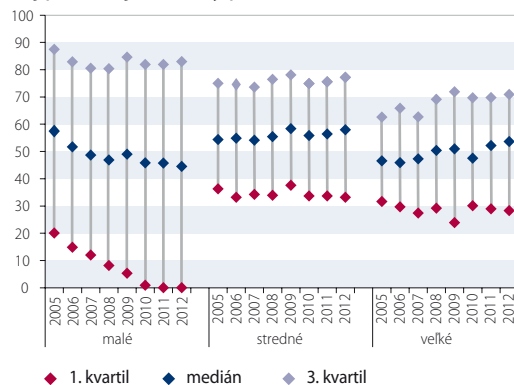
Ziskovosť firiem nevykazuje očividný trend v žiadnej veľkostnej skupine (graf 9).

Pri pohľade na nákladovosť zamestnancov ku hrubej pridanej hodnote (graf 10) môžeme konštatovať, že stredné a veľké podniky majú porovnateľný rozptyl tohto ukazovateľa, hoci medián aj tretí kvartil sú o niečo vyššie pre stredné podniky. Pre malé podniky vidíme zvyšujúci sa rozptyl, ktorý je výrazne väčší oproti stredným a veľkým podnikom, a zároveň pozorujeme klesajúci trend mediánu nákladovosti. Tento trend sa vo väčších podnikoch nevyskytuje.

Pri porovnaní nákladovosti zamestnancov podľa sektorov pre rok 2012 (graf 11) vidieť asymetrické rozdelenie v sektore nehnuteľnosti, informácie a komunikácie a profesionálne a technické aktivity. Sektor priemyslu patrí medzi sektory s najvyššími nákladmi na zamestnanca v porovnaní s hrubou pridanou hodnotou. Najnižší pomer vykazuje sektor nehnuteľnosti.

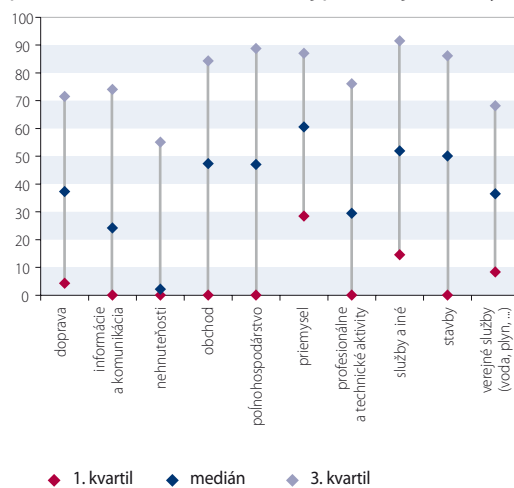
Spôsob financovania podnikov sa výrazne líši pre malé a veľké podniky (graf 12). Vlastné imanie má najväčší podiel vo veľkých podnikoch a celková

¹⁰ EBITDA – zisk pred započítaním úrokov, daní a odpisov.

Graf 10 Nákladovosť zamestnancov ako % z hrubej pridanej hodnoty podľa veľkosti firiem¹¹

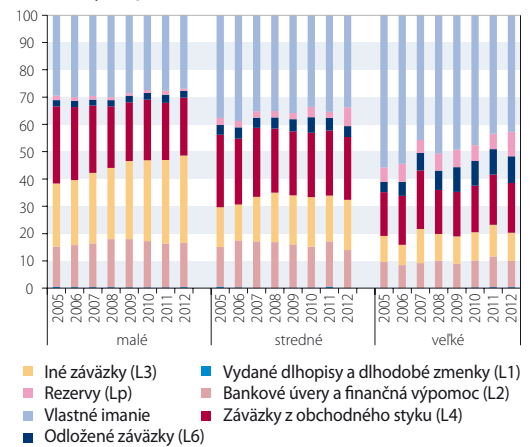
Zdroj: Vlastné spracovanie.

Graf 11 Náklady na zamestnanca v roku 2012 podľa sektorov ako % z hrubej pridanej hodnoty

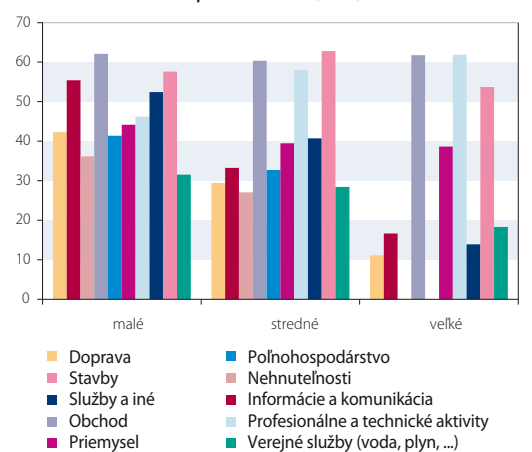

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Graf 12 Zdroje financovania podnikov ako % z celkových pasív

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Graf 13 Aktuálny dlh na celkových aktívach podľa veľkosti a sektora podnikov¹² (v %)

Zdroj: Vlastné spracovanie.

11 Pomer nákladov na zamestnancov a hrubej pridanej hodnoty je vypočítaný podľa metodiky BACH.

12 Pomer aktuálneho dlhu na celkových aktívach je vypočítaný podľa metodiky BACH

zadlženosť je najviac prítomná v skupine malých firiem, kde bankové úvery zohrávajú významnejšiu úlohu v porovnaní s veľkými podnikmi. V priebehu rokov narastá podiel odložených záväzkov a rezerv pri veľkých podnikoch a pri malých podnikoch vidíme presun zdrojov financovania zo záväzkov z obchodného styku do iných záväzkov.

Z aktuálnej zadlženosti podnikov podľa sektorov (graf 13) je vidieť, že veľké podniky sú zadlžené menej ako malé a stredné podniky vo všetkých sektoroch okrem sektora profesionálne a technické aktivity. Firmy v sektore obchodu sú vysoko zadlžené (viac ako 60 % výšky svojich aktív) bez ohľadu na veľkosť firmy. Medzi sektory s najvyššou mierou zadlženosti patria okrem obchodu aj stavby (aktuálny dlh tvorí vyše 50 % výšky aktív), profesionálne a technické aktivity pre veľké a stredné firmy a sektor informácie a komunikácie spolu so službami pre malé firmy.

Vyššie uvedené príklady sú len malou ukážkou možností, ktoré databáza BACH poskytuje na ana-

lyzu sektora podnikov na Slovensku, ako aj na porovnanie s inými krajinami, ktorých údaje sú k dispozícii v tejto databáze.

ZÁVER

Pri analýze podnikového sektora má analytik k dispozícii rôzne spôsoby hodnotenia. Môže čerpať z tzv. mikrodatabáz na úrovni jednotlivých štátov alebo svoje analýzy oprie o makrodatabázy, ako je aj databáza BACH. V prípade, že sa rozhodne ísť druhou cestou, musí počítať s tým, že databáza je harmonizovaná pre jednotlivé štáty a má isté obmedzenia (z dôvodu zachovania dôvernosti a porovnateľnosti). Na druhej strane získa globálnejší pohľad na podnikateľské prostredie. V oboch prípadoch ale platí, že databázu tvoria údaje jednotlivých firiem a že základným predpokladom kvalitnej dátovej základne je, aby podniky vykazovali správne a spoľahlivé údaje.

Použitie zdroje:

1. (EBA), EUROPEAN BANKING AUTHORITY. Report on the assessment of SME proposals for CRD IV/ CRR. September 2012.
2. National Bank of Romania, Costeiu Adrian. Twenty years after: Structural changes in the Romanian economy during the last two decades. November 2014.
3. BANK FOR THE ACCOUNTS OF COMPANIES HARMONIZED. Get Insights into 2012 data. Júl 2014.

Kumulácia hotovosti¹ nefinančných spoločností v eurozóne a krajinách V4

Ján Beka
Národná banka Slovenska

Z dôvodu pretrvávajúcej neistoty a obáv z opätovného zamrznutia finančného, ale najmä úverového trhu nefinančné spoločnosti v eurozóne kumulujú hotovosť, čo negatívne vplýva na výraznejšie oživenie ekonomického rastu. To následne vedie k pozastavovaniu investícií a k pomerne pomalej obnove ekonomického rastu. V tejto súvislosti je dôležité pozrieť sa aj na stranu pasív v súvahách podnikov, teda odkiaľ pochádzajú zdroje, keďže naakumulovaná hotovosť môže pochádzať z nárastu dlhu. Firmy sa mohli, resp. môžu správať opatrne a pri vysokej nedôvere si chcú zabezpečiť dostatočne vysokú rezervu likvidity. V snahe naštartovať výraznejšie oživenie ekonomiky cez investičný dopyt je potrebné zamerať sa na zvýšenie dôvery a prostredníctvom hospodárskych politik zvýšiť podporu nových investícií a inovácií. Rozpúšťanie hotovostného vankúša firmami by malo ísť ruka v ruke s rastom investičného dopytu.

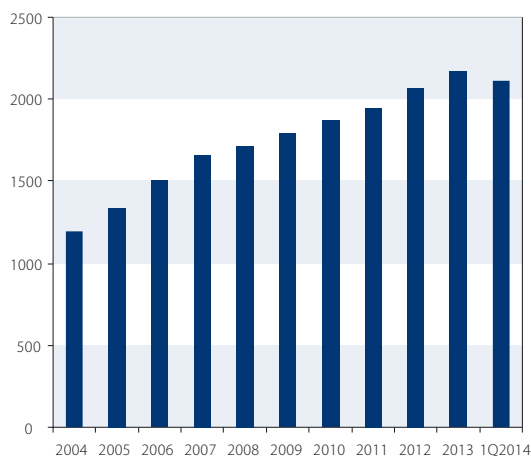
Objem prostriedkov firiem na účtoch v absolútnom vyjadrení narastá v súlade s infláciou, rastom ziskov a s príjmami zo zahraničného obchodu. Pohľad na vývoj pomerového ukazovateľa hotovosti k aktivite však naznačuje, že od krízy sa zväčšuje medzera medzi hotovosťou firiem a aktivitou. Trend z obdobia rokov 2004 až 2008² by indikoval vyššiu investičnú činnosť a výraznejší rast pridanej hodnoty. V pokrízovom období sa podstatne zvýšila neistota, čo viedlo k prepadu investičného dopytu a k zvýšeniu podielu hotovosti v porovnaní s aktivitou. Po čiastočnom upokojení situácie v roku 2010 sa firmy rozhodli zvýšiť investičnú činnosť a podiel hotovosti klesol. Avšak po vypuknutí dlhovej krízy v eurozóne došlo k opätovnému výraznejšiemu nárastu hotovosti a k zníženiu akti-

vity. Medzera medzi skutočným vývojom a naznačeným trendom sa tak výraznejšie zväčšila.

Dôležité je pozrieť sa na jednotlivé krajiny eurozóny, keďže väčšinou sa berú do úvahy len veľké firmy, ktorých, vzhľadom na veľkosť ekonomiky, je pomerne dosť z Nemecka. Ak sa však pozrieme na štyri najväčšie ekonomiky eurozóny, je zjavné, že Nemecko ku kumulácii hotovosti výraznejšie neprispievalo. Jeho ekonomiku tvoria najmä malé a stredné firmy, ktoré, ak chcú uspieť na exportných trhoch, musia investovať a inovovať. Z pohľadu na vývoj ukazovateľa pomeru hotovosti k aktivite sa zdá, že nemecké firmy na agregátnej úrovni skutočne investujú a nehromadia nadmernú hotovosť. V rámci najväčších krajín dominuje v kumulovaní hotovosti Francúzsko, ale aj Talian-

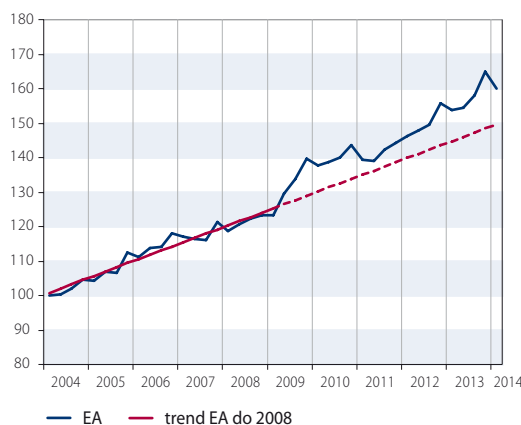
- Hotovosť zahŕňa v užšom zmysle najlikvidnejšie aktíva podnikov, teda bankovky a mince a vklady v bankách.
- Časové rady pri porovnávaní boli vybraté od 1. štvrtroka 2004 do 1. štvrtroka 2014 výlučne z dôvodu možnosti porovnania vývoja v eurozóne a krajinách V4. Časové rady štvrťročných finančných účtov pre krajiny V4 sú k dispozícii len od 1. štvrtroka 2004. Pre eurozónu existujú dlhšie časové rady (od roku 1999), trend aj na dlhšom časovom období je rovnaký.
- Index je vypočítaný ako priemer dvoch indexov, pričom prvý predstavuje podiel hotovosti k investíciám a druhý podiel hotovosti k pridanej hodnote. Investície aj pridaná hodnota sú prevzaté z národných účtov a nezodpovedajú presne sektoru nefinančných spoločností, čo by bolo najvhodnejšie riešenie.

Graf 1 Stav hotovosti nefinančných spoločností v eurozóne³ (v bil. EUR)

Zdroj: ECB, výpočty NBS.

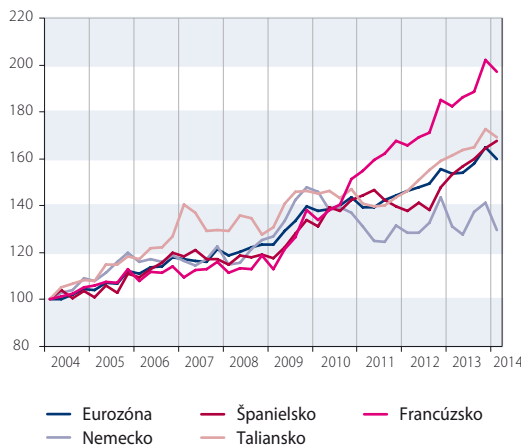
Graf 2 Podiel hotovosti k aktivite v eurozóne (index, báza 1Q 2004 = 100)

Zdroj: ECB, výpočty NBS.

Graf 3 Podiel hotovosti k aktivite v najväčších krajinách eurozóny (index, báza 1Q 2004 = 100)

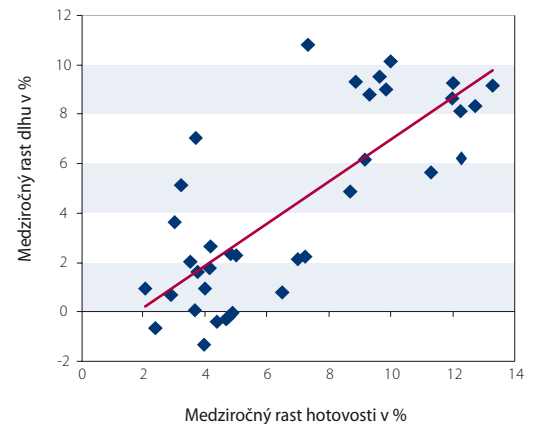

Zdroj: ECB, výpočty NBS.

sko a Španielsko prispievajú pomerne výrazne k hromadeniu hotovosti. V ich prípade je tento ukazovateľ ovplyvnený najmä prepacom investičnej aktivity. Nárast hotovosti bol v bilanciách firiem sprevádzaný na strane pasív zvýšením emisií cenných papierov, avšak celkový dlh zahŕňajúci dlhové cenné papiere, akcie, úvery a ostatné záväzky sa v posledných rokoch stabilizoval. Na základe jednoduchkej regresie možno vysvetliť len približne v 60 % súvis kumulácie hotovosti s nárastom dlhu. Znamená to, že firmy v eurozóne mohli ťažiť z príjmov zo zahraničného obchodu.

V krajinách V4 bol vývoj veľmi podobný ako v eurozóne. V predkrízovom období rástla hotovosť pomerne rýchlo v Poľsku, Maďarsku a na Slovensku. Príčinou bol pravdepodobne pomerne rýchly rast ekonomiky a najmä vstup týchto krajín do EÚ. V krízovom období je vidieť značný prepád hotovosti v krajinách V4, zatiaľ čo v eurozóne podniky hotovosť kumulovali. Môže to

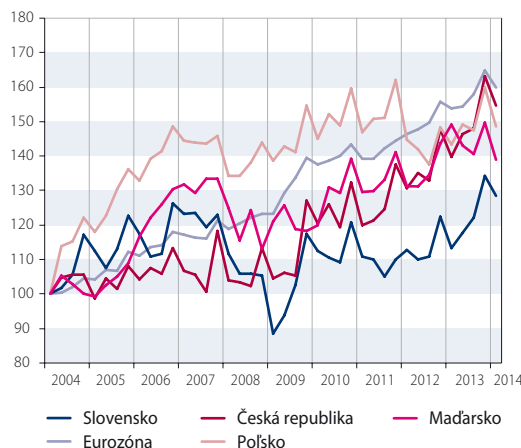
Graf 4 Vzťah medzi hotovosťou a dlhom v eurozóne

Zdroj: ECB, výpočty NBS.

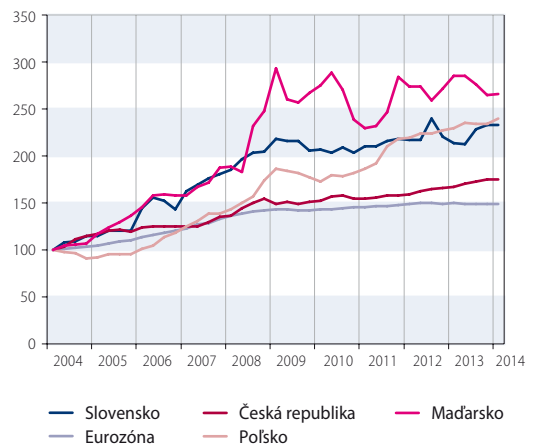
však odzrkadľovať skutočnosť, že krajiny V4 boli výraznejšie zasiahnuté náhlym zastavením globálneho obchodu. V období po kríze je už vývoj veľmi podobný. Kumulácia hotovosti je pomerne výrazná aj v krajinách V4. Slovenské firmy na agregatívnej úrovni mierne zaostávali v kumulovaní hotovosti za krajinami V3. Vysvetlením môže byť, že Slovensku pomohli investície v automobilovom priemysle počas dlhovej krízy, s čím súvisel rast investícií a pridanej hodnoty. Na Slovensku je menej výrazné hromadenie hotovosti spôsobené možno aj tým, že absentujú veľké domáce firmy. Materské firmy v snahe zvýšiť si hotovosť pravdepodobne odlievajú prostriedky z dcérskych podnikov, niektoré majú zúčtovacie centrá v zahraničí a prostriedky z tržieb neprichádzajú na účty v slovenských bankách. Rozhodovanie o investíciách na Slovensku tak môže tunajšie dcérske firmy brzdiť v ich rozvoji a tým aj spomaľovať hospodársky rast.

Graf 5 Pomer hotovosti k aktivite v krajinách V4 (index, báza 1Q 2004 = 100)

Zdroj: ECB, výpočty NBS.

Graf 6 Dlh nefinančných spoločností (index, báza 1Q 2004 = 100)

Zdroj: ECB, výpočty NBS.

Financial Contributions and Bank Fees in the Banking Union

Lucia Országhová, Martina Mišková
Národná banka Slovenska¹

The banking union has brought substantial changes to the functioning of the financial sector in the EU, including new bank fees and contributions. This article reviews the different fees and contributions introduced by the new framework, paying particular attention to those imposed at the EU level. The crisis marked a turning point, and the focus is now on breaking the vicious cycle between private banks and public finances by transferring the costs of any future failure to the credit institutions themselves.

OVERVIEW OF BANK FEES AND CONTRIBUTIONS

In response to the financial crisis that emerged in 2008, the European Commission pursued a number of initiatives, in line with de Larosière report, to create a safer and sounder financial sector for the single European market. These include stronger micro and macro prudential requirements for banks, unified rules for crisis management and in a later phase improved depositor protection. As the crisis evolved and turned into the euro area sovereign debt crisis, it became evident that a deeper integrated framework in the euro area was needed. This led to a new institutional structure and the creation of the Banking Union for the euro area.

As a result of the implementation of the first two pillars of the Banking Union – the Single Su-

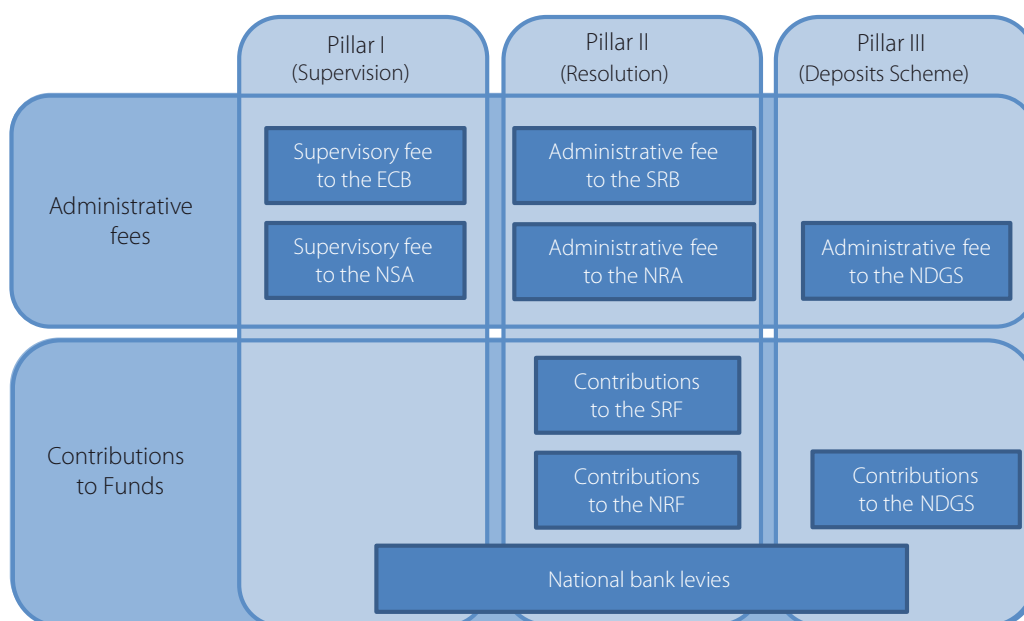
pervisory Mechanism (SSM) and the Single Resolution Mechanism (SRM),² the European Central Bank (ECB) has been conferred with supervisory tasks and a new EU agency – the Single Resolution Board (SRB), has been created as a separate legal entity. In line with the practice in many European countries, the costs of their functioning will be fully covered by the banking sector (see Figure 1 for an overview of administrative fees). The introduction of new European-wide fees is without prejudice to the right of national authorities to impose bank levies in accordance with national law, as many have already done before or during the financial turmoil. As such, the EU-wide and national administrative fees will co-exist in many country cases.

Besides the administrative fees, which aim at covering the costs of functioning of the new in-

¹ The authors would like to acknowledge the comments and suggestions by Peter Pénzeš and Ján Klacso (both Národná banka Slovenska). The article should not be reported as representing the views of Národná banka Slovenska (NBS) or any other institutions the authors have been associated with. The views expressed and mistakes made remain of the authors.

² For further details on the Single Supervisory Mechanism (pillar I) refer to Čillíková and Pénzeš (2012) and on the Single Resolution Mechanism (pillar II) to Čillíková et al (2013).

Figure 1 Overview of bank fees and contributions

Source: Authors.

Notes: National administrative fees as well as national bank levies are subject to national discretions and might not be automatically applied in all countries. NSA refers to national supervisory authority, NRA to national resolution authority, SRF to Single Resolution Fund, NRF to national resolution fund and NDGS to national deposit guarantee scheme.

3 Article 100 of Directive 2014/59/EU and Article 10 of Directive 2014/49/EU.

4 The national fees and contributions are subject to national discretion and might not be applied in all Member States. In parallel, some banks may be exposed to other administrative costs at the national level, such as an annual fee for audit services in the case of the Slovak Republic.

5 For more details, see references to relevant (draft) legislative acts at the end of this article.

6 Moreover, if the institution fails to provide data, the competent authority has the right to determine the missing risk indicators or to assign to the entity the highest risk profile.

7 For example, the review of the regulation on supervisory fees will be carried out by 2017 and the review of the implementation of the BRRD directive in 2018.

stitutional framework, a decision has been made following the financial crisis that credit institutions should financially participate in an effective resolution of a failing bank and the related protection of depositors. This decision needs to be seen in a broader perspective of government interventions into the financial sector during the recent financial turmoil. To avoid a collapse of the entire system, many national authorities within the EU intervened by providing banks with credit lines, loan guarantees and capital injections. However the collapse of the banking sector was avoided at staggering costs: As estimated by the European Commission (2012), the level of guarantees and liquidity measures accounted for 5.4% of GDP and recapitalisation and costs of impaired assets for 0.25% of GDP (€682.9 billion and €31.7 billion respectively). To lower the probability of occurrence of banking crisis and to internalise the costs of bank distress within the EU, policy makers have agreed on unified EU-wide rules, imposing financial contributions of credit institutions to the resolution funds and to the deposit guarantee schemes. It is worth mentioning that the national resolution funds of all countries participating in the Banking Union will be replaced by the Single Resolution Fund (SRF) as of 2016 and the bank contributions will be gradually mutualised (for more details, see one of the following sections). However, no joint deposit guarantee scheme, where the cost of insuring depositors is shared within the euro area, has been agreed up to date. The deposit guarantee schemes will thus remain so far at the national level.

Furthermore, as a reaction to the crisis, some European countries introduced national bank levies. They could be seen as a special category among bank contributions as the European legislation foresees that mandatory contributions from these schemes could be taken into account for the resolution funds as well as for the deposit

guarantee schemes.³ Furthermore, as indicated in Figure 1 and in line with national legislation, they could be used for different purposes within the three pillars of the Banking Union (for more details, see one of the following sections).

Figure 1 provides an overview of all possible fees and contributions imposed on credit institutions operating within the Banking Union.⁴ As the whole framework has been created only recently, most of the newly introduced fees will be phased in as of 2015. Figure 2 therefore provides an illustrative quantification of expected costs to be paid by all liable European entities in 2015. The data are based on publicly announced estimates of different bank fees and contributions, with the contributions to the funds representing the bulk of the overall financial obligations of the credit institutions.

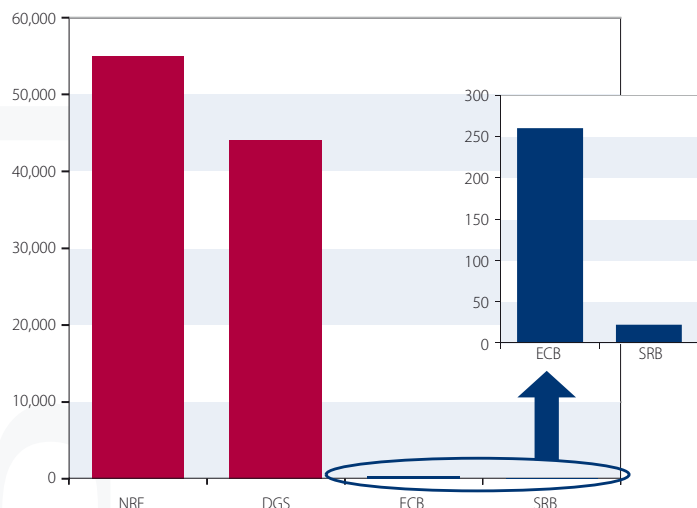
Their calculation and payment is based on a set of regulations and legislative acts,⁵ which impose different obligations on the liable entities. They have an obligation to provide relevant information to different responsible authorities, such as contact details for the fee notice or data for the calculation of the bank contribution. The non-provision of these details is considered as a breach of the respective legislative act and may trigger sanctions.⁶ Furthermore, they are obliged to pay their part within the deadline (usually due between 30 and in 35 days after the issuance of the fee notice). In case of partial payment or non-payment of the fees, the responsible authority is entitled to accrue interest on a daily basis on the unpaid amount, accrued at a rate of the ECB main refinancing rate plus 8 percentage points per annum from the date on which the payment was due until the date preceding the date on which the unpaid amount was credited, as well as to impose sanctions on the violating entity.

Table 1 summarises some of the obligations foreseen on credit institutions during the period 2014-2015, namely with reference to the administration fees paid to the ECB and the SRB as well as the contribution to the national resolution funds (NRF). This list is not exhaustive as it does not include reporting obligations with respect to fees imposed at the national level, or the obligations resulting from the legislation which is currently in the consultation phase. It should be acknowledged that the fee and contribution framework is still in its creation phase and individual legislative acts have been created in certain separation. This might thus have resulted in some overlaps and parallel obligations towards different layers of the institutional framework. Given this fact as well as the general increase in the reporting obligations of all credit institutions, some harmonisation in the reporting obligations with respect to the bank fees and contributions could be foreseen going forward, i.e. as part of the planned review of the relevant regulations.⁷

EU-WIDE ADMINISTRATIVE FEES

As of 2015, credit institutions will be exposed to new EA-wide administrative fees related to the creation of the Single Resolution Board (SRB) and

Figure 2 Bank fees and contributions in in 2015 (EUR millions)

Source: Authors' compilation based on different public announcements.
Note: Abbreviations as in Chart 1.

Table 1 Key dates in 2014 and 2015

31 December 2014	Nomination of a fee debtor
(2015)	Instalment notice by the SRB
1 March 2014	Providing contact details of a fee debtor
(2015) + 30 days	Payment deadline for the SRB administrative fee
1 July 2015	Submission of fee factors to the ECB
1 September 2015	Submission of information for calculation of contributions
(H2 2015)	Issuance of a fee notice by the ECB
(H2 2015) + 35 days	Payment deadline for the ECB supervisory fee
30 November 2015	Notification of contribution by the NRF
31 December 2015	Payment deadline for the contribution to the NRF

Source: Authors' compilation based on (draft) legislative acts.

■ ECB supervisory fee ■ Contribution to NRF ■ SRB administrative fee

to the delegation of supervisory tasks to the ECB. According to legislative acts,⁸ they will largely follow the same principles (see Figure 3).

First, the calculation and payment of the administrative fees will be executed at the group level and at the highest level of consolidation within the participating EU Member States.⁹ Given the fact that the fees are paid on a consolidated basis (and not at individual institution level), it is difficult to estimate their impact on the national banking systems. It is however worth noticing that in line with the ECB regulation¹⁰ the supervised group can nominate any of the entities in the group to serve as a fee debtor. The fee debtor will be a single entity nominated from among all entities of the supervised group and it will take the role of a fee debtor on behalf of the whole group. In other words, the fee debtor will not necessarily be the 'parent' institution, but it could be any of its subsidiaries. For the sake of transparency in the nomination process, a notification about a fee debtor must be signed on behalf of all supervised entities within the group. Furthermore, the ECB provides for additional flexibility with respect to these nominations: The group has the right to notify the ECB each year in case of any changes to the fee debtor.

Second, the calculation of the fees will be based on the full cost principle, including both direct costs for their core functions (supervisory functions in the case of the ECB) and indirect costs from supporting services. The reimbursable costs will cover expenditures related to premises, accounting, legal services, HR management, internal audit, as well as statistical and IT services. The ECB will not recover costs that were incurred before it resumed its supervisory powers, i.e. before 4 November 2014. The contrary is true for the Single Resolution Board (SRB). It will become fully operational its powers as of 1 January 2016 (with some tasks exercising as of 1 January 2015), however it has an autonomous budget as of 19 August 2014 and it will thus collect instalments during the provisional period of 2014 and 2015.

The credit institutions will be charged in advance, based on the qualified estimates of costs

to perform their tasks in that particular year. The first fee notices will be issued in 2015 and will cover both the advance payment for 2015 and payment for the first fee period of 2014 (i.e. August - December in the case of the SRB and November - December in the case of the ECB). Any surplus or deficit from a previous year, arising from the difference between the amount collected and the actual expenditure, will be deducted or added to the next advance payment.

CONTRIBUTIONS TO THE RESOLUTION FUND

As of 1 January 2015, all EU Member States will create a National Resolution Fund (NRF).¹¹ In case of those EU countries participating in the second pillar of the Banking Union, the NRF will be replaced by the Single Resolution Fund (SRF) as of 1 January 2016.¹² The main aim of the resolution fund is to raise financial resources, which could be used by the resolution authority in times of a distress for an effective application of the resolution tools and powers.

Contributions to both the NRF and the SRF are based on the same principles and methodology, specified in detail in the delegated acts.¹³ First, the contributions to the resolution funds are raised on individual basis (as opposed to their calculation at the group level). Second, the contributions partially reflect the size of the liable institutions, measured by their relative share of the amount of liabilities excluding own funds and covered deposits. The size of an institution could be regarded, within the resolution framework, as the first indicator of the risk. This is given by the fact that the larger an institution is the more likely it is, in case of distress, that it would be resolved and the resolution funds will be used. Third, the basic contribution (based on the size) is further adjusted by the risk profile of an institution, with a risk adjusting multiplier ranging between 0.8 and 1.5. As for the definition of the risk profile of institutions, a rather complex system has been agreed (see Box 2). It is based on four risk pillars with different indicators, including some newly proposed indicators introduced by the CRDIV/CRR. This

- 8 The primary legislative acts represent the SRM Regulation (Regulation No 806/2014, namely Articles 59 and 65) and the SSM Framework Regulation (Council Regulation No. 1024/2013, namely Article 30). The ECB supervisory fees are further specified in the ECB Regulation No. ECB/2014/41 and the administrative fees to the SFR in the Commission Delegated Regulation (EU) No 1310/2014.
- 9 Euro area countries and non-euro area Member States that voluntarily participate in the SSM and the SRM.
- 10 ECB Regulation No. ECB/2014/41
- 11 The creation of the NRF is subject to the transposition of the relevant legislation (Directive 2014/59/EU, further referred as "BRRD Directive")
- 12 There is currently some discussion ongoing about keeping the NRF for collecting contributions from entities not contributing to SRF.
- 13 Commission Delegated regulation (EU) supplementing Directive 2014/59/EU with regard to ex ante contributions to resolution financing arrangements..

Figure 3 Key characteristics of different bank fees and contributions

	Administrative fees		Contributions to funds		
	ECB	SRB	SRF	NRF	NDGF
Fee calculation	Group level	Group level	Individual level	Individual level	Individual level
Criteria	Size + Risk profile	Size ¹⁾	Size + Risk profile	Size + Risk profile	Size ²⁾
Base/Coverage	SSM	SRM	SRM	National	National
Target	Full cost coverage	Full cost coverage	1% of covered deposits	1% of covered deposits	0.8% of covered deposits
Starting date	4 November 2014	17 August 2014	1 January 2016	1 January 2015	n.a.
Period	Annually	Annually	Annually (2016-2024)	Annually (2015(-2024)) ³⁾	Annually (until 2024)
Legislation	COM & ECB Regulations	SRMR/DA	SRMR/IA	BRRD/DA	DGSD

Source: Authors.

Notes: Only bank fees and contributions based on EU legislation are presented. Abbreviations as in Chart 1. SRMR refers to Regulation (EU) No. 806/2014, BRRD to Directive 2014/59/EU, DGSD to Directive 2014/49/EU, IA to an implementing act and DA to a delegated act.

1) This refers to the transitional period after which the risk profile will be included. 2) Ongoing discussion about introducing the risk profile. 3) Institutions involved in the SRM will pay to the NRF in 2015 only and their contribution for 2015 will be transferred to the SRF afterwards.

might pose some challenges for the calculation of the risk profile of credit institutions in 2015, in particular due to limited data availability, as the risk profile will be quantified based on 2013 data. Moreover, some might argue that the definition of recently introduced indicators has not been fully standardised and for the sake of objectivity, they should be rather excluded from the assessment. In this robust framework, small institutions have been granted an exception to the risk-based approach. They will pay a lump-sum instead (divided into six categories).

Despite the same methodology for defining the contributions for the NRF and the SRF, there is a substantial difference in terms of the scope or coverage of the respective funds. Within the NRF, the target level as well as the relative riskiness of any individual institution is defined with respect to all the institutions authorised in the territory of a single country (e.g. Germany), whereas within the SRF, they are calculated with respect to all the institutions authorised in the territory of all participating EU Member States. Given the difference in the scope, the transition from one approach to another might lead to important variations in the annual contributions of some institutions between 2015 and 2016. This is in particular true for countries with institutions which hold relatively smaller (larger) amounts of covered deposits and thus their contributions would be higher (small-

er) under the single target level of the SRM compared to the national target level. Furthermore, the relative riskiness of an institution also impacts the calculation, i.e. an institution could be regarded as relatively risky within the national borders whereas it might pursue conservative policies when an EU-wide comparison is drawn, which might reduce the contribution under the EU-wide approach. Given the discrepancies between the two systems (the national and SRM scope), an adjustment mechanism during the initial period of eight years has been proposed in the implementation act.¹⁴ It is based on a non-linear phasing-in of the contributions calculated on the basis of a single target level and phasing-out of the contributions calculated on the basis of national target levels. The phasing-in/out principle reflects the idea of progressive mutualisation of national contributions, registered in the so-called 'national compartments' in the transition period of eight years, after which they will cease to exist.

The resolution authorities have to ensure that by the end of 2024¹⁵ the resolution fund will reach at least 1% of the amount of covered deposits of all credit institutions (authorised in a single EU Member State for the NRF or in all of the participating EU Member States for the SRF). During that period, the annual contributions should be determined and spread out in time as evenly as possible until the target level is reached, with taking due considera-

14 Proposal for a Council Implementing Regulation (COM (2014) 710 final).

15 This date is explicitly specified in the BRRD (Directive 2014/59/EU) and implicitly in the SRM regulation (Regulation No 806/2014), subject to certain provision of the latter legislative act coming into force.

Box 1

ECB supervisory fees

As of 4 November 2014, the ECB has assumed responsibility for euro area banking supervision. As part of the SSM, which comprises of the ECB and national competent authorities of participating EU Member States, the ECB directly supervises 120 significant banking groups. As for all other 3500 less significant credit institutions, it sets and monitors supervisory standards. The difference in the supervisory effort of the ECB has been reflected in the system for calculation of the annual supervisory fee. The annual costs will be allocated to the two categories of supervised entities on the basis of the costs assigned to the relevant ECB functions (direct supervision and indirect supervision, respectively). In the second step, the costs of the ECB horizontal functions will be divided between the two categories on the basis of each category's share in the direct costs.

The fee consists of a minimum fee component, which will cover 10 percent of the total costs within each category split equally among the fee debtors in that category, and a variable fee component. The minimum fee component reflects a contribution for participating in the system or a floor in the fee per supervised entity. For smaller significant institutions with total assets of €10 billion or less, the minimum fee component is halved. The variable fee component covers the remaining amount of the fee after the deduction of the minimum fee component. It reflects the relative importance of each institution, measured by the total value of assets, and the risk profile of each entity, measured by total risk exposure. They are calculated at the highest level of consolidation of supervised banks and receive equal weight. This means that larger and riskier banks that require more supervisory effort pay a higher variable fee component.

tion to the phase of the business cycle and any impact of pro-cyclical measures on the financial position of contributing institutions. The funds should be raised primarily by annual ex-ante contributions, which will be collected until the target level is reached. The legislation also foresees extraordinary ex-post contributions, which will be called upon in cases when the available financial resources in the resolution fund are not sufficient to cover any losses, costs or other expenses incurred.

CONTRIBUTIONS TO THE DEPOSIT GUARANTEE SCHEMES

The financial crisis led to a substantial revision of the European legislation on deposit guarantee schemes. Despite increased harmonisation of the approach, no progress has been achieved so far

with respect to the implementation of the third pillar of the Banking Union and the creation of a single deposit guarantee scheme. Deposit guarantee schemes thus remain at the national level.

Originally implemented in 1994 with the minimum harmonisation approach, the financing of the deposit guarantee schemes was left entirely to the EU Member States. Following the financial crisis, a decision was made to gradually increase the level of deposit protection to uniform EUR 100 000 by the end of 2010 and to unify the methodology for calculating the contributions to the national schemes.¹⁶ Furthermore, all national schemes need to ensure that they possess sufficient financial means, reaching at least a target level of 0.8% of the amount of the covered deposits within their respective EU Member State

¹⁶ Further harmonisation was achieved as regards the shortening of the repayment period, with its gradual reduction to 7 days until 2024.

Box 2

Risk pillars

Risk exposure	Weights	
Risk exposure		50%
Own funds and eligible liabilities held in excess of MREL	25%	
Leverage ratio	25%	
Common Equity Tier 1 Capital Ratio	25%	
Total Risk Exposure / Total Assets	25%	
Stability and variety of sources of funding		20%
Net Stable Funding Ratio	50%	
Liquidity Coverage Ratio	50%	
Importance of an institution to the stability of the financial system		10%
Share of interbank loans and deposits	100%	
Additional risk indicators, as determined by the resolution authority		20%

Source: Draft Commission Delegated Regulation (C(2014) 7674/3).

References:

1. Agreement on the transfer and mutualisation of contributions to the Single Resolution Fund
2. Čillíková, J. and Pénzeš, P. (2012): "Banková únia a jednotný mechanizmus dohľadu", *Biatic*, 20(8), p. 8-10.
3. Čillíková, J., Dvořáček, V. and Pénzeš, P. (2013): "Druhý pilier bankovej únie a jeho výzvy", *Biatic*, 21(7), p. 2-4.
4. Commission Delegated Regulation (EU) No .../... of XXX supplementing Directive 2014/59/EU of the European Parliament and the Council of 15 May 2014 with regard to ex ante contributions to resolution financing arrangements, C(2014) 7674/3.
5. Commission Delegated Regulation (EU) No 1310/2014 of 8 October 2014 on the provisional system of instalments on contributions to cover the administrative expenditures of the Single Resolution Board during the provisional period (OJ L 354, 11.12.2014).
6. Council Regulation (EU) No 1024/2013 conferring specific tasks on the ECB concerning policies relating to the prudential supervision of credit institutions (OJ L 287, 29.10.2013).
7. Devereux, M.P. and Vella, J. (2013): "Can Taxes Tame the Banks? Evidence from European Bank Levies", Oxford University Centre for Business Taxation, WP 13/25.
8. Directive 2014/59/EU of the European Parliament and of the Council establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms (OJ L 173, 12.6.2014).
9. IMF (2010): "A Fair and Substantial Contribution: A Framework for Taxation and Resolution to Improve Financial Stability", Report to the G20.
10. OECD (2013): "Classification of Bank Levies, Financial Stability Fees and Deposit Insurance", In: *Revenue Statistics 1965-2012*.
11. Proposal for a Council Implementing Regulation specifying uniform conditions of application of Regulation (EU) No 806/2014 of the European Parliament and of the Council with regard to ex-ante contributions to the Single Resolution Fund", COM(2014) 710 final.
12. Regulation (EU) No 806/2014 of the European Parliament and of the Council establishing uniform rules and a uniform procedure for the resolution of credit institutions and certain investment firms in the framework of a Single Resolution Mechanism and a Single Resolution Fund (OJ L 225, 30.7.2014).
13. Regulation of the European Central Bank of 22 October 2014 on supervisory fees (ECB/2014/41, OJ L 311, 31.10.2014).
14. Zákon č. 384 Z. z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií a o doplnení niektorých zákonov.

Box 3

National Bank Levies: Anecdotal evidence for their future application

The national bank levies introduced in many EU countries in the wake of financial crisis could be seen as predecessors for the unified EU-wide contributions to the resolution funds. Over the period between 2009 and 2012, fourteen EU countries¹ have implemented them, in line with the IMF recommendation (IMF 2010) to use them as a tool to increase revenue collection from the financial sector as well as to contribute to financial stability by incentivizing banks to adopt less risky capital structures.

They differ substantially in design, with 11 EU Member States levying some total liabilities (mostly net of covered deposits), whereas three countries have adopted bank levies that are conceptually quite different, with France considering the minimum amount of capital necessary to comply with the regulatory requirements as the taxable base and Hungary and Slovenia levying total assets.² Contrary to the new EU approach, the bank levy is considered as a contribution to the state budget in most cases (with a few country exceptions where a specialised fund was created). This approach should be seen primarily in a broader perspective as most of the countries, with the exception of Slovakia and Hungary, directly contributed to the bank rescue during the recent crisis. Also, levy rates vary substantially, with most countries implementing a flat rate. For the group of countries with a broadly similar tax base, defined as total liabilities minus covered deposits, the rate varies from 0.01% (Portugal) to 0.2% (Slovakia).³

The anecdotal evidence points to a different approach to the future of national bank levies after the implementation of the common EU-wide rules for bank contributions to resolution funds. The Federal Ministry of Finance of Germany declared that the current national system will be replaced by the new European bank levy. On contrary, Austrian representatives stated in April that the national bank levy would remain active as a contribution of the banking sector to the state aid provided in the past, whereas the single European resolution mechanism is regarded as an instrument for any future bank distress. Another country that is considering keeping the national bank levy is Slovakia.

In light of all obligations imposed on the banking sector from the new regulation as well as from all new EU-wide bank fees and contributions, it is worth emphasising that any additional national bank levy needs to be carefully considered against the back of high concentration within the single European market for financial services.

- 1 Austria, Belgium, Cyprus, France, Germany, Hungary, the Netherlands, Latvia, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Sweden and the United Kingdom.
- 2 For further details see Devereux et al (2013).
- 3 The original rate of 0.4% was halved after the total levy paid by banks reached €500 million in Slovakia.

by mid-2024. The financial means are collected from credit institutions via ex-ante contributions and in case of distress, extraordinary ex-post contributions could also be introduced. Furthermore, and in line with the general approach, there is currently an on-going discussion about changing the calculation of the bank contributions towards more risk-based approach.

CONCLUSIONS

The lessons learned from the financial crisis coupled with the introduction of the new institutional framework has brought an overhaul to the then existing structure of bank fees and contributions at both the European and the national levels. With the unification of the supervisory practices and rules, one could observe an introduction of several EU-wide bank fees and contributions.

Although the final framework is still being shaped and is thus subject to changes, an overarching principle has emerged: A strong emphasis is placed on the risk approach where the credit institutions with high leverage and risk exposure are contributing more to the system. It reflects the increased effort of different competent authorities in monitoring its health and higher impact of their possible failure for the overall stability of the financial sector.

Given the scope and extend of the changes, both in terms of the new prudential requirements as well as in terms of the new structure of bank fees and contributions, it is difficult to predict the overall impact of the new framework on the financial sector. There is strong premise that the new reality will lead to an effective and more resilient European financial system and the end of the vicious cycle between the sovereign and banks.

Long-term analysis of the evolution of price convergence in the EU (2000-13)

Kristína Londáková, Sciences Po Paris, London School of Economics
Tibor Lalinský, Národná banka Slovenska

The disinflation prevailing in the EU in the aftermath of the crisis might suggest increasing price convergence between countries. Yet, quite the opposite is the case: the long-lasting reduction of price diversity has stalled. This article looks at diverging trends within some specific country groups (the euro area, new Member States, the EU-15) as well as the repercussions of the crisis. Beta and sigma convergence are used to evaluate the actual degree of price level catch-up, both between EU countries and between the different components of the consumer price index within countries.¹

CURRENT LEVEL AND DEVELOPMENTS IN THE COMPARATIVE PRICE LEVEL

At first glance, a comparison of price levels between 2000 and 2013 appears to be quite revealing. Noteworthy, for instance, are the persistent large differences between relative price levels. One obvious observation is that prices in the most expensive country, Denmark, are up to three times higher than those in the least expensive, Bulgaria.²

Interestingly, when compared to 2000, the differences in overall price levels seem at first quite stable. However, the evolution in the new member states (NMS) was much more dynamic – both in the significant rise of comparative price levels and in changes in the ranking of individual countries. Nevertheless, price levels in the NMS other than Cyprus still remain below the average level in the original EU countries.

With prices at 70% of the EU level, Slovakia is no longer one of the cheapest countries. But despite

large increases in its relative price level over the past 13 years, Slovakia's price level remains relatively low compared to the EU average.

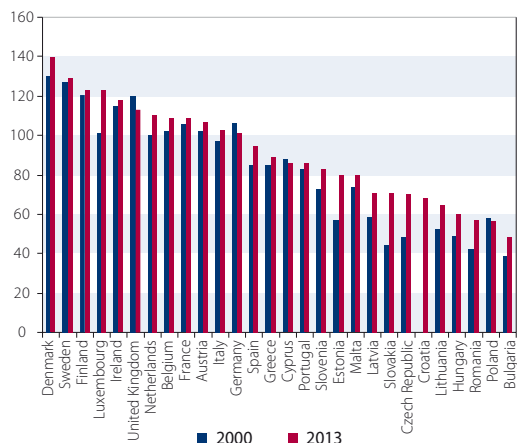
A closer look at the price level within different segments only further confirms the afore-mentioned trend of significantly higher price increases in the NMS – almost 20% higher compared to the EU and the euro area.³ In fact, new member states saw their most pronounced price-level increases in education, health care, and housing and energy, and their lowest in telecommunication services, when compared to 2000 levels.

Apparently, it was in the period after accession to the EU (2004-08) that the greatest increases in prices were observed in the new member states. This was in particular the case in the education and housing and energy segments.⁴ By contrast, prices in the NMS' health sectors grew rather continuously over the period as a whole, though at a more pronounced rate.

Remarkably, Slovakia was the country with the highest relative increase in price levels in as many as six segments: housing and energy, telecommunications, recreation and culture, food and household equipment. Essentially, after EU accession, price growth *de facto* doubled in most of the segments. This holds particularly true for food (an increase of 24%), household equipment (30%) and recreation and culture (36%). In contrast, telecommunications saw the most significant growth in prices before Slovakia's EU accession (+33%), and the housing and energy price levels grew in both periods at approximately the same rate (on average by 40%). In the post-crisis period there has been a clear declining trend in prices in most of these segments.⁵

- 1 While beta convergence accounts for the rate of catching-up to average EU prices depending on the initial price level, sigma convergence depicts the degree of reduction in price variability (measured by the coefficient of variation) between the countries in time. Comparative price levels for actual individual consumption published by Eurostat are used in this article.
- 2 Denmark reports a high level of prices in most of the main price index components. By contrast, Bulgaria has the lowest prices in several items. The differences between the various components across the EU are even more marked. The component with the largest difference between its highest and lowest values is "housing and energy", which is five times higher in Luxembourg than in Bulgaria.
- 3 The price rise in the EU and the euro area was comparable. More significant differences appeared only in clothing (+ 4.6% in the EU) and telecommunications (+ 3.7% in the euro area). In the EU and the euro area prices increased the most in health and education, the least in machinery and alcohol.
- 4 The price level in the education segment increased by 35% and in transport and energy segments by 37% in this period.
- 5 Pre-accession period: 2000-2004; after accession period: 2004-2008.

Figure 1 Long-term evolution of the relative price level (% EU)

Source: Eurostat.

SPEED OF CONVERGENCE OF PRICE LEVELS DEPENDING ON ITS INITIAL VALUE (BETA CONVERGENCE)

As the above analysis indicated, rapidly growing prices could have been observed especially in

Table 1 Cumulative growth of price level by main components (% , 2000-13)

	EU	EA	NMS	Min EU	Max EU	SK
Food and Beverages	8.1	7.9	25.5	-14.9	55.5	55.5
Alcohol and Tabac	4.2	6.1	32.8	-19.6	68.5	55.6
Clothing and Footwear	8.5	3.9	32.3	-15.2	108.1	51.4
Housing and Energy	7.1	5.7	38.8	-17.6	98.1	98.1
Household Equipment	7.2	8.9	19.4	-15.7	36.4	36.4
Healthcare	16.0	18.2	48.8	-15.1	103.2	58.4
Transport	6.8	8.0	22.4	-18.3	45.1	30.3
Telecommunications	5.5	9.2	3.9	-45.2	82.1	82.1
Recreation and Culture	7.0	7.9	23.5	-11.1	61.0	61.0
Education	15.7	13.7	55.5	-37.7	105.3	88.4
Restaurants and Hotels	10.5	9.8	25.6	-18.0	66.4	56.0
Machinery	6.3	5.4	13.2	-16.4	27.3	15.0
Construction	6.4	5.7	24.7	-26.0	101.9	59.8

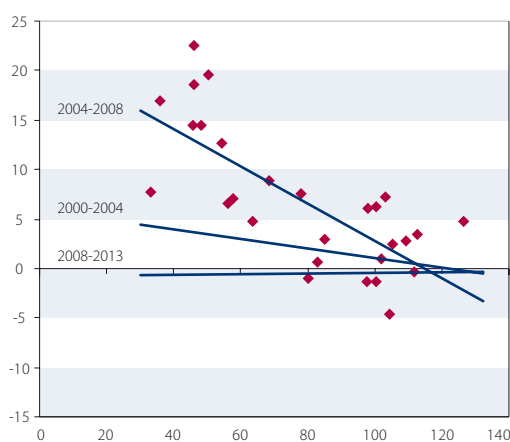
Source: Eurostat, own calculations.

Note: green = component with the lowest increase, red = component with the highest increase within the country group, yellow = components for which the highest increase within the EU was recorded in Slovakia, EU = European Union, EA = euro area, NMS = new EU member states, SK = Slovakia.

⁶ The coefficient of determination of the absolute beta convergence was relatively high (56%).

the poorer EU countries with initially lower price levels, "catching up" with more economically advanced countries. Yet, the speed of convergence of poorer countries (beta convergence) was far from even over the past 13 years. While there appears to be a certain trend of mutual correlation from 2000 to 2004, this relation was statistically less significant. However, the situation changed after the EU accession of the new countries (2004-08), when the price level of countries with lower initial levels grew remarkably faster.⁶ Nevertheless, a faster catch-up effect has not been observed in the post-crisis period, due to negative economic developments, and the convergence process has virtually stalled.

Figure 2 Relation between growth and the initial value of the price level

Source: Eurostat, own calculations.

EVOLUTION OF THE VARIABILITY IN PRICE LEVELS BETWEEN COUNTRIES (SIGMA CONVERGENCE)

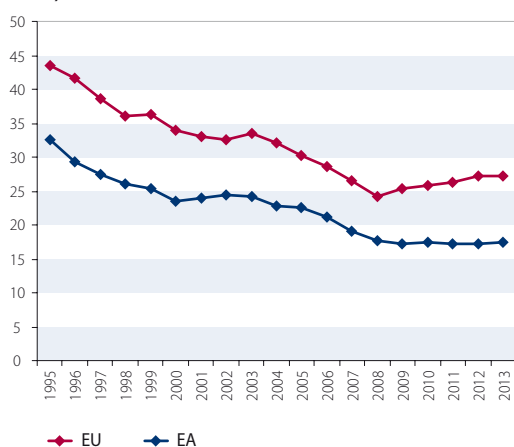
The sigma convergence analysis of the variability of price levels allows for a better evaluation of the evolution of differences in relative price levels between countries and between the segments of price index within the countries.

Over the whole period since 2000, and even prior, the current EU countries evinced greater relative differences in price levels than did the countries making up the euro area. Looking more closely at different periods, it appears that between 2000 and 2004 the variability declined only slightly, while in the 2004-08 period the variability fell sharply both within the EU as well as within the euro area (in the EU at a slightly faster pace). In terms of the impact of the European integration process, it is worth noting that a significant decrease of the coefficient of variation – actually comparable to the decrease observed in 2004-08 – had already taken place in the 1995-2000 period. A crucial turning point in this price convergence process came in 2008, when historically the lowest variability of price level was recorded (24% in the EU and 17.7% in the euro area).

However, the onset of the financial and economic crisis brought about both a radical reversal of the previous tendency – as the coefficient of variation began to rise (i.e. price diversity increased) – and the divergence of what had up then been parallel trends in the EU and the euro area. Whereas within the EU the variability of the price level increased, in the euro area the progress of price convergence stabilised. In other words, it may be assumed that low inflation following the

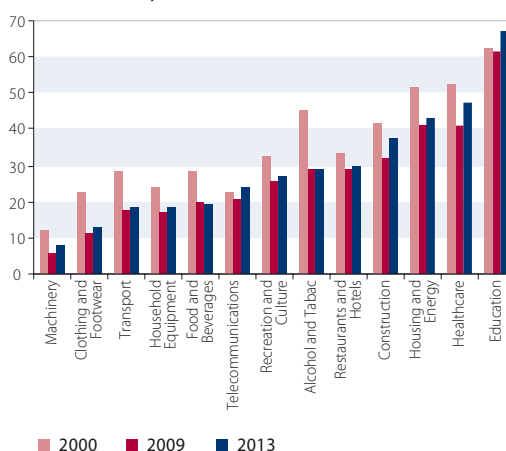

Figure 3 The variability of relative price levels between countries (the coefficient of variation in %)

Source: Eurostat, own calculations.
Note: EU = European Union, EA = euro area.

Figure 4 Variability in the price levels between countries by main components (the coefficient of variation in %)

Source: Eurostat, own calculations.

crisis hampered further price convergence; this is even more true within the EU, where, in contrast to the euro area, price diversity is markedly reinforced by exchange rate differences.

Variability in price levels between countries reflects differences between the individual components of the price index. Compared to the situation in 2000, all segments apart from education and telecommunications saw at least a minor decline in the variability of price level. The coefficient of variation fell most in the clothing and footwear component (almost by half), but significant decreases were also observed in machinery, transport and alcohol.

Arguably, this downward trend can be attributed to a more significant impact of the single market on these segments, for which the coefficient of variation remains generally quite low. Conversely, high price diversity between the EU countries persists in education and health-care, as well as in housing and energy – i.e. in areas specific to each country where the impact of homogenisation, and hence the tendency towards price convergence fuelled by the single market forces, is less significant.

As indicated by Figure 3 and Figure 4, the evolution of price levels for the individual components mirrored the general trend of price variability – an initial considerable decrease from 2000 levels to the 2009 low was followed by a recurring increase for most of the components. Remarkably, the increase in the variability of the education and telecommunications price levels even exceeded the 2000 values.

THE EVOLUTION OF VARIABILITY BETWEEN THE COMPONENTS OF THE PRICE INDEX

A further view of the evolution of price level differences is provided by analysing trends in variability between the price index components.

Over the whole period studied, from 2000 to 2013, the lowest reported average price vari-

ability was between the components of the consumer basket in France (7%), Italy (7.1%) and Belgium (9.0%). Conversely, it was highest in Bulgaria (40.5%), Luxembourg (36.7%) and Romania (36.5%). Similarly in Slovakia, the variability of prices between individual components was also relatively high, averaging 34.8%.

In terms of changes over time, the biggest percentage drop in the coefficient of variation for the given period, and thus the most significant progress in price convergence, occurred in Germany and Slovenia, where the differences decreased by almost half. In Austria, by contrast, the differences in component price levels almost doubled.

Evidently, the differences in the evolution of sigma convergence of the components are obviously lower when the basic groups (see Figure 5) of the EU countries are compared. Price differences between the various price index components in the NMS, but also in non-euro area countries, were higher compared with the EU, and especially with the euro area, over the whole observed period.

Moreover, the evolution of price variability in the new member states was much more dynamic, marked by a significant drop in the coefficient of variation. In contrast, the EU and the euro area's relatively stable price-level variability over time might be due to the relatively low initial variability (14.3%).

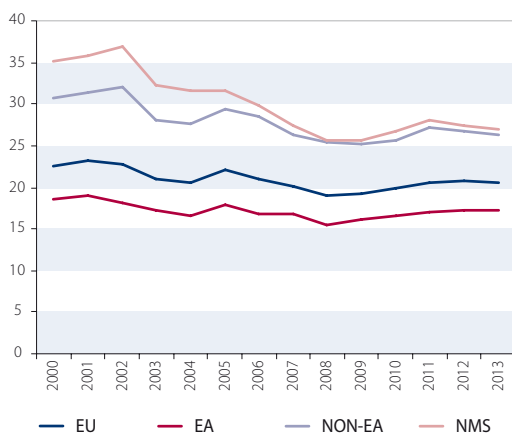
On closer inspection, up until 2008 there was a clear downward trend of price variability among individual components within the EU countries.⁷ Specifically, in the period 2004-08 a comparable decrease of the coefficient of variation was recorded in the EU, the euro area and non-euro area countries, while price variability in the NMS was falling almost twice as fast.⁸ In recent years (2009-13), the downward trend reversed and turned into a slight increase in price variability between the price index components. Moreover, it appears that euro area membership did not have a significant

7 The coefficient of variation decreased in 19 of 28 countries.

8 This evolution was due to the increase in prices of cheaper items, and not a fall in the price level of more expensive ones.

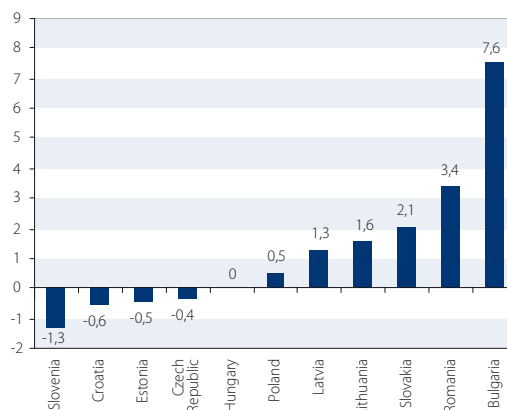

Figure 5 Evolution of the variability in price levels between components (the coefficient of variation in %)

Source: Eurostat, own calculations.
 Note: EU = European Union, EA = euro area, NON-EA = non-euro area countries, NMS = new EU member states.

Figure 7 Change in the average price variability by component in the New EU Member States, 2009-13 (in pp)

Source: Eurostat, own calculations.

9 Slovakia, which also experienced a decline in price variability, remains one of the NMS with the largest average differences between the various price-level components. A somewhat more significant reduction in price variability occurred only after 2004. In recent years, the coefficient of variation for Slovakia had a rising tendency.

10 In fact, the average increase in price-level variability in the NMS excluding Hungary accounted for only 0,6 percentage points, i.e. less than the average for the euro area and the EU.

impact on the progress of the price convergence of individual components, given that differences in the rate of decline in the variability between the euro area and the EU countries outside the euro area were essentially negligible. Rather the key factor in the reduction of the variability of the price level in the EU (since 2000) seems to be the entry of the new members to the EU, or the concomitant influence of the single market.⁹

Looking at the post-crisis period, when in general price variability increased slightly, Figure 6 shows partially higher growth in the coefficient of variation in the NMS. As further demonstrated in Figure 7, the average increase in price-level variability in the NMS was a result of negative developments in Hungary, where price variability

increased by more than seven percentage points in the period 2009-13.¹⁰

Given the above-mentioned results, it appears that price convergence is typically lower in the EU than in the euro area. However, it seems that differences effectively exist between the degree of convergence observed on the cross-country and within-country basis – or rather between countries and between items of the price index.

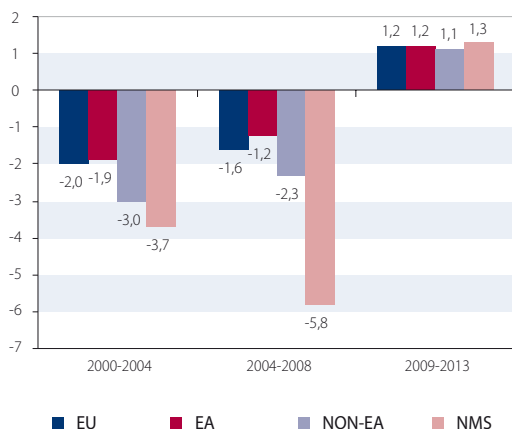
COMPARING DEVELOPMENTS IN VARIABILITY WITHIN AND ACROSS COUNTRIES

Within the euro area, the coefficient of variation for countries and components appears to be essentially identical, as well as the lowest – suggesting relatively higher homogeneity of price levels. In contrast, the EU's price variability seems generally a somewhat higher – which can be reasonably attributed to the greater heterogeneity of this group – especially in terms of variability between countries.

Remarkably, the group of non-euro area countries provides a noticeably different result. In fact, in the case of price variability within countries, we compare on the one hand countries with a very high price level (Denmark, Sweden and the United Kingdom) and, on the other hand, countries with very low price levels (Romania, Bulgaria). It is also interesting to note that among the NMS, the variability between the components in individual countries is almost twice as high as that between countries. In other words, it seems that there is greater price homogeneity between the new member states, than within one country.

Although the pace of price catch-up in most price index components was quite significant, the new member states continue to see large differences in price levels of tradable and non-tradable goods and services.

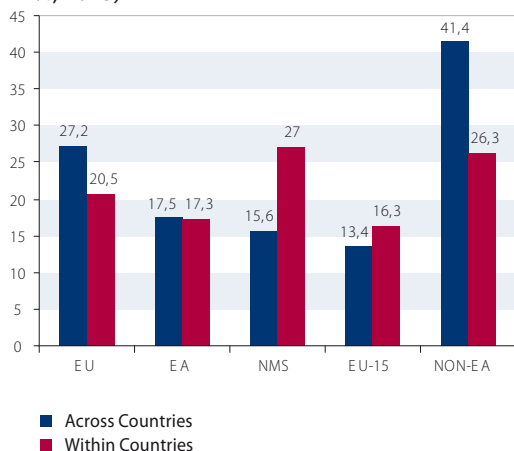
Figure 6 Change in the average price variability by component within countries (in pp)

Source: Eurostat, own calculations.
 Note: EU = European Union, EA = euro area, NON-EA = non-euro area countries, NMS = new EU member states.

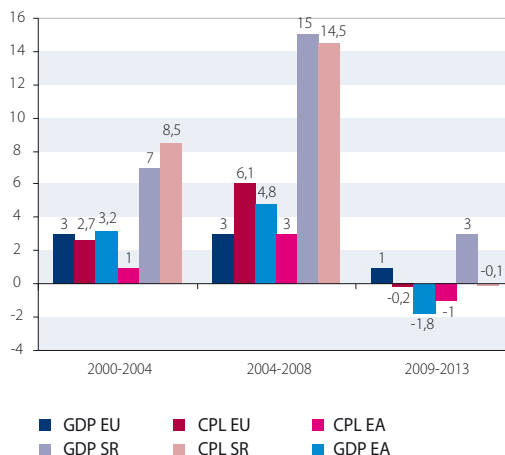
Figure 8 Comparison of price variability across and within countries (the coefficient of variation in %, 2013)

Source: Eurostat, own calculations.

Note: EU = European Union, EA = euro area, NMS = new EU member states, EU-15 = original EU member states, NON-EA = non-euro area countries.

Figure 9 Comparison of changes in GDP per capita (in PPP) and price level changes (in pp)

Source: Eurostat, own calculations.

Note: CPL = Comparative price level.

CONSISTENCY OF PRICE-LEVEL EVOLUTION WITH ECONOMIC PERFORMANCE

When analysing price convergence, one particularly interesting question arises – whether price evolution corresponded to developments in the economy, or more precisely, to what extent did the growth rate of prices match the growth rate of the economy. In this respect, the analysis shows that the relationship between GDP and the price level is very much dependent on the observed period and on the group of countries.

During the 2000-04 period, price-level growth in the EU was more or less in line with GDP growth, while within the euro area GDP actually grew faster than the price level.

Throughout the 2004-08 period, comparative price levels in the EU grew faster than did the performance of the economy (measured by GDP in PPP) – almost twice as fast. In contrast, the trend within the euro area was again quite opposite, in that the price level rose more slowly on average. The post-crisis period was marked by the price level falling more than GDP.

As for Slovakia, the price level tended to grow slightly faster than the country's economic performance up until 2004. It was only after joining the EU that this trend finally attenuated. Recently, after the crisis, the price growth stopped, and although GDP grew only slightly, its growth was still faster than that of prices.

CONCLUSION

Relatively large price differences persist throughout the European Union. In fact, in 2013 the comparative price level in the most expensive country, Denmark, was almost three times higher than in the least expensive, Bulgaria. The long-term view of price level evolution in the EU since 2000 suggests that there has been a noticeable reduction in

differences in overall price levels between EU countries. Until the outbreak of the economic crisis, price diversity had been steadily decreasing, while a slight increase ensued in the 2009-13 period.

The evolution of price levels over the past 13 years has been on average in line with the assumptions of absolute beta convergence, which predicts faster growth of poorer countries. In fact, the beta convergence of price levels occurred mainly in the pre-crisis period, and by 2009 the catching-up process had essentially stopped.

As in 2000, the largest price differences remain in non-tradable services, especially in education and health. Moreover, significantly higher differences persist in the new EU member states (despite the considerable fall they recorded). Interestingly, it is this group of countries that shows a much greater degree of price diversity in the components within one country than across countries. Conversely, the opposite holds true for the EU as a whole, where differences between countries are greater than the differences in component prices within these countries.

Regarding the consistency of price-level evolution of price levels with economic performance, it can be concluded that in the pre-crisis period, the growth rate of comparative price levels in the euro area lagged behind the growth of economic performance as measured by GDP per capita at PPP. By contrast, due to the impact of the developments in the NMS (including Slovakia) the EU as a whole recorded higher growth in the price level than in GDP. In 2009, the situation changed. Since then, on average, the EU has seen moderate economic growth at a more or less constant price level, while the euro area shows signs of decline in both indicators, with the decline in economic performance being more pronounced than that in price levels.

Pracovné stroje a povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom

Štefan Velčický, Matúš Medvec
Národná banka Slovenska

Článok sa venuje oblasti povinného zmluvného poistenia strojov (najmä vysokozdvížnych vozíkov), ktoré sa bežne nepohybujú po cestných komunikáciách, ale vzhľadom na ich konštrukciu sú schopné spôsobiť škodu na majetku, resp. zdraví iných osôb, obdobne ako bežné motorové vozidlo. Napokon aj z judikatúry slovenských súdov vyplýva, že z času na čas sa tieto stroje dostávajú do kolíznych situácií a spôsobujú škodové udalosti.

1 Názory a stanoviská prezentované v článku sú vlastnou úvahou autorov a nemusia sa nutne zhodovať s oficiálnymi postojmi NBS.

V tejto súvislosti je potrebné upozorniť na fakt, že rozhodovacia prax všeobecných súdov SR je pomerne nejednotná a zatiaľ neexistuje zjednocujúce stanovisko Najvyššieho súdu SR v tejto veci. Osobitne možno spomenúť rozhodnutie Krajského súdu Bratislava č. 14Co/64/2011 zo dňa 23. 7. 2013, ktoré judikovalo, že vysokozdvížny vozík nie je motorovým vozidlom. Svoje odôvodnenie však neprepája s ďalšími súvisiacimi zákonmi z oblasti správy dopravy, bez ktorých nie je možné kvalifikovane posúdiť, či ide o motorové vozidlo aj v zmysle zákona o povinnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom č. 381/2001 Z. z. (ďalej len „zákon o PZP“). Súd len stroho uvádza, že pre posúdenie nie je rozhodujúca prax, ale legálna definícia. S týmto možno súhlasiť, podľa nášho názoru je však nutné vykladať legálnu definíciu v spojitosti so súvisiacimi zákonmi. Keďže prax držiteľov týchto strojov sa v súvislosti so zabezpečením uzavretia povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom rôzni, autori sa pokúsili ponúknuť vlastný pohľad na riešenie uvedenej problematiky.

V zmysle § 3 ods. 1 zákona o PZP má povinnosť uzavrieť poistnú zmluvu pri tuzemskom motorovom vozidle „ten, kto je ako držiteľ motorového vozidla zapísaný v dokladoch vozidla alebo ten, kto je v dokladoch vozidla zapísaný ako osoba, na ktorú sa držba motorového vozidla previedla“. Zároveň odsek 3 ustanovuje, že „osoba, na ktorú sa vzťahuje povinnosť uzavrieť poistnú zmluvu podľa odseku 1, je povinná uzavrieť zmluvu najneskôr v deň prvého použitia motorového vozidla“. Z toho možno jednoznačne vyvodiť, že všetci držiteľia tuzemského motorového vozidla sú povinní uzavrieť poistnú zmluvu o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom najneskôr v prvý deň použitia motorového vozidla. Predmetná povinnosť platí až do vyradenia motorového vozidla z evidencie vozidiel v súlade s § 9 ods. 2 písm. c) zákona o PZP. Uvedená právna konštrukcia je veľmi jasná a prakticky by nemala spôsobovať nejed-

notnosť výkladu v praxi. Nejednotnosť aplikácie do značnej miery vyplýva z definície motorového vozidla.

V zmysle § 2 písm. a) zákona o PZP sa motorovým vozidlom myslí „samostatné nekoľajové vozidlo s vlastným pohonom, ako aj iné nekoľajové vozidlo bez vlastného pohonu, pre ktoré sa vydáva osvedčenie o evidencii vozidla, technické osvedčenie alebo obdobný preukaz.“ Z toho implicitne vyplýva, že pre uznanie za motorové vozidlo musia byť kumulatívne splnené nasledujúce podmienky:

- vozidlo musí byť schopné kontinuálneho pohybu na vozovke,
- musí byť samostatné (nejde sa o súbor vozidiel, resp. stroj zložený z viacerých častí, ktoré by bez spoločného zaradenia netvorili ucelený súbor schopný pohybu),
- musí mať vlastný pohon (nemôže byť poháňané ďalším externým strojom, resp. zdrojom energie okrem vlastného),
- musí byť nekoľajové (nesmie ísť o lokomotívu, resp. rušeň pohybujúci sa na železničnej trati, ktorý by bez explicitného vymedzenia, že ide o nekoľajové vozidlo, túto definíciu splnil),
- a vydáva sa preň osvedčenie o evidencii vozidla, technické osvedčenie alebo obdobný preukaz. (Na naplnenie tejto podmienky stačí, aby sa osvedčenie vydávalo v zmysle zákona, teda nie je podmienkou jeho reálne vydanie. Podmienkou je len, že za normálnych okolností sa žiadateľovi vydá na jeho žiadosť napr. technický preukaz alebo osvedčenie o evidencii.)

Okrem uvedeného ustanovenia zákona o PZP sa definícia motorového vozidla nachádza aj v ostatných právnych aktoch regulujúcich správu dopravy. Napríklad v zmysle § 2 ods. 2 písm. l) zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa motorovým vozidlom myslí „nekoľajové vozidlo poháňané vlastným motorom“. Ide síce o širšiu definíciu, vidieť však prienik s charakteristikou podľa zákona o PZP. Táto definícia sa uvádza pre komplexný obraz o danej problematike aj v súvisiacich právnych predpisoch,

na účely tohto textu však treba zdôrazniť, že záväzná je definícia uvedená v § 2 písm. a) zákona o PZP.

Národná banka Slovenska, ale aj poisťovne sa v praxi stretávajú s prípadmi, keď motorové dopravné prostriedky zadelené v zmysle prílohy číslo 1 k zákonu 725/2004 Z. z. o prevádzke vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách do kategórie 10 – Kategória pracovných strojov P, nemajú uzavreté povinné zmluvné poistenie, keďže ich držitelia sa domnievajú, že nespĺňajú definíciu motorového vozidla. Je pravda, že do kategórie pracovných strojov často spadajú aj stroje a zariadenia, pri ktorých si ťažšie predstaviť ich bežné a bezproblémové fungovanie na pozemných komunikáciách. Prax ale ukazuje, že niektoré z nich sa na vozovku opakovane dostávajú, jazdia po nej a teda aj spôsobujú kolízne situácie, ktoré by za normálnych okolností boli riešené krytím poistnou zmluvou ako klasické automobily. Kategória P má dve podkategórie P_S a P_N , pričom na naše účely bude zaujímavá len prvá z nich, keďže kategória P_N rieši pracovný stroj nesený a vymeniteľný, napr. nadvstavbu bez vlastného zdroja pohonu, čo za žiadnych okolností nemožno subsumovať pod definíciu motorového vozidla.

Podľa zákonnej definície prílohy sa samohybným pracovným strojom P_S myslí zvláštne vozidlo s vlastným zdrojom pohonu, konštrukčne a svojim vybavením určené len na vykonávanie určitých pracovných činností. Zároveň sa dodáva, že pracovný stroj samohybný spravidla nie je určený na prepravnú činnosť. Napriek tomu sa stáva, najmä pri presune z miesta na miesto, že sa správa ako klasické motorové vozidlo a regulárne vstupuje na vozovku, čím sa stáva účastníkom premávky na pozemných komunikáciách. Uvedená charakteristika sedí pre stroje ako vysokozdvížny vozík, cestný valec, samohybný žeriav, rýpadlo, lopatový nakladač a pod.

Najmarkantnejším prípadom, najmä z pohľadu počtu používaných vozidiel a periodicity potenciálneho stretu z inými vozidlami či osobami, je vysokozdvížny vozík. Dá sa povedať, že ide o zvláštny motorový stroj, ktorý sa vyrába vo viacerých konštrukčných prevedeniach. V zásade má tri alebo štyri kolesá a vidlice na zdvíhanie bremena umiestnené na stĺpe, vyčnievajúce pred kolesá prednej osi. Jeho hlavným určením je manipulácia s materiálom. Pohon vozíka zabezpečuje elektrický alebo spaľovací motor. Mnohé z týchto motorových vozíkov sa na základe manuálu od výrobcu majú používať na prácu v interiéri, teda mimo prevádzky na verejných komunikáciách. Primárne je síce určený na prácu v interiéri (v skladoch), stroj ako taký je však schopný aj jazdy po pozemných komunikáciách. Treba spomenúť, že v praxi sa stretáme s vysokozdvížnymi vozíkmi, ktoré majú evidenčné číslo vozidla, a teda aj osvedčenie, a sú súčasťou premávky. Niektoré však uvedené osvedčenie ani evidenčné číslo vozidla nemajú a predpokladá sa, že sa budú používať len v interiéri.

Z predchádzajúcej charakteristiky možno usúdiť, či vysokozdvížny vozík spĺňa definíciu motorové-

ho vozidla len porovnaním jeho vlastností a charakteristík spolu s podstatnými pojmovými znakmi motorového vozidla uvedenými v § 2 písm. a) zákona o PZP. Vysokozdvížny vozík považujeme za samostatné nekoľajové vozidlo, keďže je schopné samostatného pohybu po vozovke a neskladá sa z viacerých častí, ktorých nekompletnosť predznamenáva nefunkčnosť celku a nejde ani o koľajový prostriedok. Samostatný pohon je tu zabezpečený vlastným spaľovacím, prípadne elektrickým motorom. Najdelikátnejšou časťou definície je koniec vety § 2 písm. a), kde sa uvádza, že na to, aby mohol byť vysokozdvížny vozík považovaný za motorové vozidlo, musí sa mu vydávať osvedčenie o evidencii vozidla, technické osvedčenie alebo obdobný preukaz. V tejto súvislosti je vhodné poukázať na nedokonavý vid slovesa, že sa osvedčenie alebo preukaz musí „vydávať“ a nie, že sa musí vydať. Z toho možno vyvodíť, že aby bol stroj uznaný za motorové vozidlo v zmysle citovaného zákona, stačí, ak prezumujeme, že za normálnych okolností, ak by držiteľ požiadal o vydanie uvedeného osvedčenia alebo preukazu, takéto doklady by mu boli vydané. Do pôsobnosti zákona o PZP tak spadá každý stroj, ktorý spĺňa obligatórne znaky motorového vozidla kumulatívne a ktorému by sa v prípade požiadania vydalo príslušné osvedčenie alebo preukaz.

Pre posúdenie situácie, či sa pre daný druh vozidla vydáva osvedčenie alebo preukaz, musíme nadviazať na zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov, kde sa v § 114 odseku 1 definuje, že „každé vozidlo, o ktorom schvaľovací úrad rozhodol, že musí byť evidované orgánom Policajného zboru, a ktoré doteraz nebolo prihlásené do evidencie vozidiel, musí byť prihlásené na orgáne Policajného zboru“. V nasledujúcom odseku uvedeného paragrafu sa hovorí, že „vlastník vozidla, ktoré doteraz nebolo prihlásené do evidencie vozidiel, je povinný osobne toto vozidlo prihlásiť do 15 dní po jeho nadobudnutí; pritom uvedie, kto má byť zapísaný v osvedčení o evidencii časť I a časť II ako jeho držiteľ“. Z toho teda jednoznačne vyplýva, že osvedčenie o evidencii vozidla vydáva orgán Policajného zboru v prípade, ak pre uvedený typ vozidla tak bolo rozhodnuté schvaľovacím úradom.

Keďže v prípade vysokozdvížneho vozíka prax ukazuje, že nie je jednoznačné, či má alebo nemá byť zaradený do evidencie vozidiel, a teda aj byť povinným subjektom registrácie (mať osvedčenie o evidencii vozidla vydané orgánom Policajného zboru SR), musíme v prvom rade vyriešiť otázku, či sa pre vysokozdvížny vozík vydáva technické osvedčenie alebo obdobný preukaz v zmysle definície motorového vozidla zákona o PZP. V tejto súvislosti je nevyhnutné dať do pozornosti § 23 zákona č. 725/2004 Z. z. o prevádzke vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách, kde sa v odseku 3 v druhej vete uvádza, že „v prípade, ak vozidlo nepodlieha prihláseniu do evidencie vozidiel, tak sa mu vydáva technický preukaz“.

Z uvedeného možno dedukovať záver, že ak bol vysokozdvížny vozík (spravidla taký, pri kto-

rom sa predpokladá častejšia účasť v premávke na pozemných komunikáciách) zaevidovaný na útvar Policajného zboru a bolo mu pridelené aj evidenčné číslo vozidla, je jednoznačne motorovým vozidlom podľa zákona o PZP, keďže splnil v plnom rozsahu definíciu motorového vozidla.

Na druhej strane vysokozdvížný vozík, ktorého využitie sa predpokladá skôr v interiéroch priestoroch, ako je napríklad sklad alebo hala, nemusí síce byť zapísaný do evidencie vozidiel, no v zmysle § 23 ods. 3 zákona č. 725/2004 Z. z. o prevádzke vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách by mu malo byť vydané technické osvedčenie vozidla, a teda od okamihu jeho vydania tiež napĺňa aj poslednú časť definície motorového vozidla v zmysle zákona o PZP.

Prikláňame sa k názoru, že nie je podstatné, na aký účel je vysokozdvížný vozík určený, či na interiérové alebo aj exteriérové použitie, rovnako nie je dôležité, či sa používa na pozemných komunikáciách, ale v prípade, že spĺňa definíciu motorového vozidla v zmysle § 2 zákona o PZP, jeho držiteľ je povinný uzavrieť poisťnú zmluvu o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom. Uvedené napokon podporuje aj základný účel zákona o PZP, ktorým je zabezpečenie čo najširšej ochrany práv osôb poškodených prevádzkou akýchkoľvek motorových vozidiel. Obdobne v poznámke k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 sa sleduje primárne náhrada škody spôsobená vozidlom ako verejný záujem zabezpečený prostredníctvom krytia zodpovednosti za škodu vzhľadom na používanie vozidiel normálne sa nachádzajúcich na území príslušného členského štátu, pričom smernica definuje vozidlo v článku 1 ods. 1 ako akékoľvek motorové

vozidlo určené na pohyb po pevnine s mechanickým pohonom, ktoré sa však neprevádzkuje na koľajniciach, a akékoľvek prípojné vozidlo, pripojené alebo nepripojené. Každý členský štát má síce právo v rámci národnej legislatívy ustanoviť typy vozidiel alebo určité vozidlá, na ktoré sa povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom nevzťahuje, ale v takomto prípade členské štáty zabezpečia, že s týmito vozidlami sa zaobchádza rovnako ako s vozidlami, pre ktoré poisťná povinnosť stanovená v článku 3 smernice nebola splnená. Možno teda konštatovať, že aj zámerom európskych právnych predpisov bolo zabezpečenie krytia zodpovednosti za škody spôsobené motorovým vozidlom v čo najširšom rozsahu, t. j. pri každom motorovom vozidle, ktoré je spôsobilé škodu privodiť (v našom prípade aj pri vysokozdvížných vozíkoch).

Záverom je potrebné skonštatovať, že potenciálne riziko spôsobiť škodu na majetku či zdraví osôb prostredníctvom prevádzky vysokozdvížných vozíkov je vzhľadom na robustnosť, konštrukciu a váhu týchto strojov značné, bez ohľadu na to, či takéto stroje vstupujú na verejné komunikácie alebo manipulujú s predmetmi iba na súkromnom pozemku. Napokon, vo viacerých prípadoch, kde došlo k stretu vysokozdvížného vozíku s iným motorovým vozidlom, boli spôsobené nielen materiálne škody na motorovom vozidle, ale aj škody na zdraví osôb (v mimoriadnych prípadoch dokonca s trvalými následkami). Preto považujú autori článku za odôvodnené a obozretné, aby majitelia, resp. držiteľia vysokozdvížných vozíkov uzatvorili povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom na všetky tieto vozidlá ešte pred ich prvým použitím.

Nobelova cena za ekonómiu 2014

Marek Mičúch
Národná banka Slovenska

Nobelovu cenu za ekonómiu¹, udeľovanú švédskou centrálnou bankou, získal „za analýzu trhovej sily a regulácie“ francúzsky ekonóm Jean Tirole. Či prichádza ocenenie v čase pomerne vysokej finančnej regulačnej vlny² zámerne alebo náhodou, nie je podstatné. Dôležitý je prínos k ekonomickému poznaniu.

PRÍSPEVOK K EKONÓMII REGULÁCIE

Skôr než sa pozrieme na reguláciu bánk, je nutné uviesť, že Jean Tirole významným spôsobom prispel k rozvinutiu oblasti mikroekonómie bežne označovanej ako *organizácia trhov a odvetví*. Učebnica Tirole (1988) patrí stále medzi základné a najrešpektovanejšie. Tirole pridal organizácii trhov a odvetví rigoróznosť. Kľúčové poznatky o regulácii sú zhrnuté v Laffont a Tirole (1986) a tiež (1993). Tirole sa zamýšľa nad optimálnou reguláciou odvetví, pričom berie do úvahy komplikácie v podobe informačnej asymetrie a kredibility regulátora. Hlavné závery o regulácii by bolo možné zhrnúť do dvoch skratiek, (i) ako poznamenal Barton³, je možné formulovať niečo ako základný Tiroleov teorém: „neexistujú jednoduché pravidlá pre reguláciu“; a (ii) regulácia by mala byť pre každé odvetvie formulovaná špecificky.

Pred Tiroleom pristupoval regulátor k regulácii najčastejšie prostredníctvom princípu garantovanej miery návratnosti investícií. Regulovaná firma (najčastejšie monopol) smela stanoviť cenu nad úrovňou hraničných nákladov, avšak to, o koľko viac to mohlo byť, limitoval strop návratnosti investícií. Ak by sa firma príliš vzdialila od hraničných nákladov, bola by „príliš“ zisková a dosahovala by vysokú návratnosť investícií. Ak by však dodržala hranicu prijateľnej miery návratnosti investícií, mohla by užívať monopolné postavenie a „primeraný“ zisk.

Problém regulácie prostredníctvom miery návratnosti spočíva v tom, že regulovanému subjektu dáva dve zlé motivácie zakladajúce neefektívnosť. Nemotivuje ho k znižovaniu nákladov. Ak sa náklady zvýšia, regulovaný subjekt posunie cenu vyššie a stále môže vyhovieť požiadavke limitovanej miery návratnosti investícií. A tiež podporuje prekapitalizovanie regulovaného subjektu, vyššiu než optimálnu substitúciu práce kapitálom

(Averch-Johnson, 1962). Regulovaný subjekt má navyše omnoho lepšie informácie o svojich nákladových funkciách než regulátor. To komplikuje stanovovanie „primeranej“ miery návratnosti a posúva regulátora do pozície ovládnutého strážcu (Stigler, 1971). Je možné regulovať tak, že sú eliminované motívy k neefektívnosti a prekonaná informačná asymetria?

Tiroleovo dvakrát áno bolo iste dôvodom na udelenie ceny. Koncom osemdesiatych a začiatkom deväťdesiatych rokov sa v ekonómii regulácie začala presadzovať myšlienka *motivujúcej regulácie*, k čomu značnou mierou prispel práve Tirole. Ako na to?

Namiesto jedinej regulačnej zmluvy vopred pripravenej regulátorom pre regulovaný subjekt typu „nepresiahni x-percentnú mieru návratnosti“ má regulátor ponúknuť viacero zmlúv, tzv. *menu zmlúv*, alebo ešte presnejšie, *menu* motivujúcich zmlúv, z ktorých si regulovaný subjekt dobrovoľne vyberie. Ak je dodržaná dobrovoľnosť výberu zmluvy a zároveň zmluvy obsahujú rôzne stupne motivácie na znižovanie nákladov, výberom konkrétnej zmluvy regulovaný subjekt odhalí svoje nákladové funkcie (prekonaná informačná asymetria) plus bude pod tlakom znižovania nákladov (prekonaný motív k neefektívnosti). Aby však zmluvy fungovali, je úlohou regulátora správne ich formulovať. Každé odvetvie má svoju špecifickú nákladovú štruktúru, ba dokonca v rámci odvetvia môže byť priebeh nákladových funkcií značne odlišný.⁴ Z toho jasne vyplýva, prečo z pohľadu Tirolea nie je regulácia jednoduchá a mala by byť prispôsobená odvetviu.

REGULÁCIA BÁNK

Z frekvencie využívania výrazu by sa mohlo zdať, že banky začali byť „*too big to fail*“ po roku 2008,

- ¹ Ide o skratku, pričom platí obvyklé spresnenie, že nejde o Nobelovu cenu v pôvodnom zmysle slova, ale o cenu švédskej centrálnej banky za prínos k ekonomickej vede udeľovanú na pamiatku Alfreda Nobela.
- ² V USA schválenie Dodd-Frank Wall Street Reform a v Európe realizácia bankovej únie.
- ³ <http://en.irefeurope.org/Regulatory-Role-of-One-Jean-Tirole,a1028>
- ⁴ Napríklad vezmeme do úvahy, akej rozdielnej štruktúre nákladov čelí elektrárňi vyrábajúca energiu z atómu v porovnaní s tou, ktorá vyrába elektrinu z plynu.

Jean Tirole (61) aktuálne pôsobí ako predseda správnej rady Nadácie Jean-Jacques Laffont Toulouse School of Economics (TSE). Súčasne predsedá výkonnej rade Institute for Advance Study in Toulouse, je vedeckým riaditeľom Institute for Industrial Economics (IDEI), University of Toulouse Capitole a hosťujúcim profesorom Massachusetts Institute of Technology. Skôr ako získal doktorát (1981) na MIT, študoval na Dauphine Universite Paris, Ecole des Ponts a Ecole Polytechnique. Okrem iných postov je členom American Economic Association, American Academy of Arts and Science, Academia des Sciences Toulouse, Academie des Sciences morales et politiques a Royal Society of Edinburgh. Je držiteľom mnohých odborných ocenení. Nepretržite publikuje od roku 1981, články sú publikované v najprestížnejších ekonomických žurnáloch.

keď zbankrotovala Lehman Brothers a strhla so sebou značnú časť finančného sveta vo vtedajšej podobe. Nie je to však tak. Možno sa domnievať, že bilančné sumy veľkých bánk boli v roku 1996 oveľa nižšie než v roku 2008, keď si Rochet a Tirole (1996) všimli, že banky sú príliš veľké na to, aby skrachovali. Veľkosť a prepojenosť bánk prostredníctvom krátkodobých pôžičiek robí finančný svet náchylnejším na rozšírenie rizika a je prvým z dôvodov, prečo by mal byť regulovaný.

Druhým dôvodom je, že vkladatelia sú voči bankám v informačnej nevýhode. Nie je v možnostiach individuálnych vkladateľov preskúmať a porozumieť finančnej situácii bánk, do ktorých ukladajú svoje úspory (náklady na zisťovanie sú vysoké). Spoločensky optimálnym riešením môže byť jediná autorita – regulátor. Tá ustanoví a vynucuje dodržiavania konkrétnej úrovne finančnej kondície bánk, čím znižuje náklady na zisťovanie informácií o bankách vkladateľom.

Tretím dôvodom regulácie je finančná expozícia vlády voči krachujúcim bankám. Ak sú dostatočne veľké, aby ich krach spustil systémovú krízu, potom vlády garantujú, že neskrachujú. Za garanciu však chcú od bánk informácie, možnosť dohľadu a plnenie pravidiel, všetko vykonávané prostredníctvom regulátora.

Rochet a Tirole (1996) predstavujú návrh, ako eliminovať šírenie systémového rizika vo finančnom sektore. Navrhujú centralizovaný manažment likvidity bánk. Ten je v protiklade k existujúcemu decentralizovanému systému, v ktorom si banky priamo navzájom poskytujú pôžičky. Decentralizovaný systém je prítlačlivý svojou pružnosťou, má však potenciú šíriť systémové riziko, ak solventná banka požičia nesolventnej a vláda negarantuje jej záchranu. V systéme centralizovaného manažmentu likvidity by centrálna banka získala novú úlohu, bola by v pozícii protistrany každej medzi-bankovej pôžičky. Centrálna banka by niesla kreditné riziko obchodu. Ak by nesolventná banka zbankrotovala a nebola schopná pôžičku splatiť, splatila by ju centrálna banka, čo by zabránilo rozšíreniu rizika na solventnú banku.

Aktuálny systém, v ktorom existujú decentralizované transakcie a zároveň garancia vládnej pomoci pred bankrotom nazývajú hybridným, ktorý zmažava výhody decentralizovaného systému i systému vládnej garancie ochrany pred bankrotom. Banky si síce požičiavajú navzájom, nie sú však *motivované kontrolovať* svojich dlžníkov, pre-

tože sa spoliehajú na vládnú pomoc v prípade, že sa dlžník dostane do problémov. Je to práve motivácia na kontrolu dlžníka, ktorá je najväčšou výhodou decentralizovaných transakcií. Na druhej strane, pretože sú transakcie decentralizované, centrálna banka nad nimi nemá kontrolu a teda má iba limitované možnosti na zastavenie šírenia systémového rizika, deklaruje však pomoc proti jeho šíreniu v prípade núdze.

Banková regulácia vyjadrená v pravidlách Bazilej I a II nerozlišuje medzi šokmi pochádzajúcimi z mikroprostredia a makroprostredia, argumentujú Dawatripont a Tirole (2012). Nerozlišuje, či sa kvalita aktív banky zhoršuje z dôvodu zlých rozhodnutí manažmentu banky alebo z dôvodu nepriaznivej fázy ekonomického cyklu. Tvrdia, že pravidlá Bazilej I a II sú užitočné pri eliminácii problémov mikroprostredia, udržiavajú disciplínu manažmentu banky, nemajú však kapacitu vyriešiť problém prichádzajúci z makroprostredia.

Aby bola regulácia bankového sektora optimálna, nemala by byť statická, kde sa naplnenie regulácie dosiahne splnením unifikovanej zmluvy od regulátora k regulovanému „dosiahni minimálne x percent kapitálovej primeranosti“, ale mala by mať v sebe dynamický a dobrovoľný prvok. Regulácia by mala reagovať na makroekonomické šoky. Krok správnym smerom vidia v pravidlách Bazilej III, ktoré zavádzajú dve nové požiadavky na kapitál: konzervatívny a proticyklický vankúš, pričom budovanie druhého je za istých podmienok dobrovoľné.

Dodávajú, že alternatívou k bazilejským vankúšom môže byť nákup súkromného poistenia kapitálu a tiež emisia špeciálneho finančného nástroja *Contingent convertible capital instrument*, pre ktorý sa ustálila skratka CoCos. Ide o dlhové cenné papiere, ktoré majú zabudovanú automatickú konverziu na kapitál banky v prípade, že regulatórny kapitál klesne pod stanovenú úroveň.

ZÁVER

Od Tirolea premýšľajú ekonómovia o regulácii inak. Taký zásadný prínos si nezasluhuje nič menšie ako Nobelovu cenu. Cena za rok 2014 je iste v správnych rukách. Tiroleovská regulácia je šikovnou reguláciou – odvetvovo špecifická, motivujúca, ponechávajúca priestor pre dobrovoľné rozhodnutia regulovaných subjektov. Nie je totiž jedno, ako sa reguluje. Ak šikovne, môže regulácia posunúť spoločnosť na vyššiu funkciu blahobytu, čo by malo byť jej hlavným motívom.

Použitá literatúra:

1. Averch, H. a Johnson, L. L. (1962). Behavior of the firm under regulatory constraint. *The American Economic Review* 52, 1052-1069.
2. Dewatripont, M. a Tirole, J. (2012). Macroeconomic Shocks and Banking Regulation. *Journal of Money, Credit and Banking*, vol. 44, Supplement: "S2", December 2012, p. 237-254.
3. Laffont, J.-J. a Tirole, J. (1986). Using cost observation to regulate firms. *Journal of Political Economy* 94, 614-641.
4. Laffont, J.-J. a Tirole, J. (1993). *A Theory of Incentives in Procurement and Regulation*. Cambridge, MA: MIT Press.
5. Rochet, J. Ch. a Tirole, J. (1996). Interbank Lending and Systemic Risk. *Journal of Money, Credit and Banking*, Vol. 28, No. 4, Part 2, (Nov., 1996), 733-762.
6. Stigler, G. (1971). The economic theory of regulation. *Bell Journal of Economics* 2, 3-21.7. Tirole, J. (1988). *The Theory of Industrial Organization*. Cambridge: MIT Press.
7. <http://en.irefeurope.org/Regulatory-Role-of-One-Jean-Tirole,a1028>

Zaujímavosti o ocenení v roku 2014

Ocenenie v roku 2014 ie 46. ocenením v poradí. V oblasti organizácie trhov a odvetví ide o druhé ocenenie, prvé získal George J. Stigler (1982). Vedúcim Tiroleovej dizertačnej práce na MIT bol iný držiteľ ocenenia, Eric Maskin (2007). Tirole je tretím oceneným Francúzom, pred ním cenu získali Maurice Allais (1988) a Gerarde Debreu (1983). Od začiatku milénia je to prvá cena, ktorú získala európska univerzita (Toulouse School of Economics).

125. výročie založenia Múzea mincí a medailí v Kremnici (1890 – 2015)

Daniel Haas Kianička, Erika Grniaková

Túžba človeka po zbieraní má prastaré korene. Cílené zberateľstvo poznala už antika, pričom určitým spôsobom sa pestovalo aj počas obdobia stredoveku. K jeho rozkvetu prispela neskôr najmä renesancia a osvieteniské 18. storočie. Od alexandrijského múzeionu po vznik moderných múzeí tak ubehlo už viac ako dvetisíc rokov. Časť z tejto histórie patrí aj kremnickému múzeu.

V roku 2015 si pripomínáme už 125. výročie jeho založenia, čo ho radí medzi najstaršie na Slovensku. Zberateľstvo ako také má v Kremnici hlboké korene. K prvým doloženým zberateľom v meste patrí napríklad komorský podgróf Wolfgang Roll († 1583). V meste existovali aj školské, cirkevné a spolkové zbierky. Pamätihodné predmety, tzv. klenoty, si uchovávalo aj samotné mesto. Najstarší inventár týchto predmetov pochádza z roku 1724. Magistrátom zozbierané „klenoty“ sa stali základom pre múzeum a tvoria jeho najstaršie a najcennejšie jadro. Pomerne veľkú časť z týchto predmetov tvorili už od počiatkov mince a medaily, čo vyplývalo z toho, že Kremnica mala (a má) bohatú minciarsku a medailérsku tradíciu.

ZALOŽENIE MÚZEA A PRVÝCH STO ROKOV JEHO EXISTENCIE

Koficiálnemu založeniu múzea došlo v roku 1890. Stalo sa tak zásluhou kremnického archivára a historika Pavla Križka, ktorý vyčlenil z mestského archívu predmety muzeálnej povahy a začal ich zapisovať do dvoch samostatných katalógov – jedného pre mince a medaily, druhého pre ostatné predmety. Zároveň vytvoril najstaršiu múzejnú expozíciu. Po Križkovej smrti pôsobili zároveň v archíve i múzeu historici Edaurd Wagner a Michal Matunák. K osamostatneniu múzea od archívu došlo v roku 1955. Zásluhu na tom mali najmä archivár Teodor Lamoš a prvý riaditeľ samostatného múzea Otto Hellenstein. Múzeum sa presťahovalo do novej budovy a stalo sa organizáciou s celookresnou pôsobnosťou. V roku

1956 múzeum odkúpilo od kremnickej mincovne kompletný materiál z jej celoštátnej výstavy. Tieto predmety sa stali základom novej stálej numizmatickej expozície.

Kremnické múzeum bolo pôvodne mestským, neskôr okresným múzeom. Čoraz viac sa však profilovalo ako odborná numizmatická inštitúcia. Tento trend vyvrcholil v roku 1976 jeho transformáciou na špecializované celoštátne Múzeum mincí a medailí. O dva roky na to bola verejnosti sprístupnená generálna expozícia Z dejín baníctva, mincovníctva a medailérstva. Vďaka špecializácii sa múzeum ešte vo väčšej miere sústredilo na dokumentovanie činnosti kremnickej mincovne, na numizmatiku a medailérstvo. Aspoň na okraj uvedme, že už v 60. rokoch pracoval pri múzeu numizmatický krúžok a že Kremnica bola medzi rokmi 1965 a 1994 sídlom samostatnej pobočky Slovenskej numizmatickej spoločnosti, ktorej činnosť bola úzko previazaná s múzeom. Od 80. rokov sa múzeum začalo osobitne venovať aj dokumentácii súčasnej medailérskej tvorby. Od roku 1983 podnes pravidelne organizuje medailérske sympóziá, na ktorých sa zúčastňujú medailéri z celého sveta. V rokoch 1985, 1989 a 1993 múzeum usporiadalo tri ročníky úspešných Medzinárodných kvadrienále medailí.

Po nežnej revolúcii v roku 1989 došlo v spojitosti so zriaďovateľom múzea k viacerým zmenám. Od začiatku roku 1991 prešlo múzeum do pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a od 1. januára 1992 do pôsobnosti Ministerstva financií Slovenskej republiky. Napokon, od 1. apríla 1994, bolo

Pohľad do najstaršej múzejnej expozície v priestoroch mestskej radnice, po roku 1890.

Stála numizmatická expozícia v roku 1956 sprístupnená už vo vlastnej budove múzea.

Foto: NBS - Múzeum mincí a medailí v Kremnici

Foto: NBS - Múzeum mincí a medailí v Kremnici

Expozícia pod názvom *Z dejín baníctva, mincovníctva a medailérstva* vznikla v roku 1978.

vzhľadom na svoju numizmatickú profiláciu delimitované pod Národnú banku Slovenska (NBS). Tá sa tak zaradila medzi bankové inštitúcie sveta disponujúce vlastným peňažným múzeom.

ZAČLENENIE MÚZEA DO NÁRODNEJ BANKY SLOVENSKA

Vďaka začleneniu Múzea mincí a medailí do Národnej banky Slovenska došlo k prehĺbeniu jeho numizmatickej špecializácie a k ďalšiemu skvalitneniu jeho odborných a prezentačných činností. Výrazne sa za posledných viac ako 20 rokov rozvíjala napríklad akvizičná činnosť. Do múzea pribudlo zhruba 20 000 nových numizmatických predmetov. Investovalo sa aj do reštaurovania zbierok vo fondoch regionálnej histórie a výtvarného umenia. Bohatá bola i výstavná činnosť. Okrem množstva domácich numizmatických a historicko-umeleckých výstav zorganizovalo múzeum napríklad sériu výstav *Mince a medaily zo Slovenska*, ktoré boli prezentované v USA (1994), Mexiku (1995), Portugalsku (1996), Španielsku (1996), Holandsku (1999) a Maďarsku (2000).

NBS – Múzeum mincí a medailí získalo za svoju prácu viackrát významné celoslovenské ocenenia. V roku 1996 to bola cena časopisu *Pamiatky a múzea* za obnovu areálu Mestského hradu v Kremnici. V rokoch 2003 a 2007 sa múzeom stalo Múzeom roka na Slovensku. V prvom prípade sa tak stalo najmä za sprístupnenie stálej generálnej numizmaticko-historickej expozície *Líce a rub peňazí – Peniaze a medailérstvo v dejinách Slovenska*. V roku 2013 rozšírila túto expozíciu špeciálna inštalácia rôznych technických zariadení používaných v Národnej banke Slovenska na spracovávanie mincí a bankoviek slovenskej meny v rokoch 1993 až 2008.

AKTIVITY MÚZEA V ROKU 125. VÝROČIA JEHO VZNIKU

V duchu osláv 125. výročia založenia kremnického múzea sa bude niesť celý rok 2015. Túto udalosť si pripomenieme tak v rámci tradičných podujatí, ako aj prostredníctvom špeciálnych aktivít v jednotlivých expozíciách múzea. Návštevníci budú

mať počas roka možnosť bližšie spoznať život v múzeu z rôznych uhlov pohľadu – od významných udalostí a osobností v dejinách múzea cez rozličné aspekty múzejnej práce až po unikátne exponáty a vzácne predmety v zbierkovom fonde múzea.

Niekoľko zaujímavých podujatí sa uskutočnia už v jarných mesiacoch. V apríli bude Múzeum mincí a medailí hostiť kolokvium na tému múzejnej pedagogiky, ktorá tvorí dôležitú súčasť dnešnej múzejnej praxe. Milovníkom hudby zas ponúkneme jarný koncert v Kostole sv. Kataríny. Výročiu múzea bude venovaná aj májová Noc múzeí, ktorá sa uskutoční v numizmaticko-historickej expozícii *Líce a rub peňazí* (16. 5. 2015) a návštevníkom prinesie rôzne zaujímavosti z histórie i zo zákulisia múzea. Séria aktivít bude pokračovať letnými podujatiami. Okrem toho budú v priebehu celého roka pripravené špeciálne programy pre školy, ako aj širokú verejnosť.

Vyvrcholením osláv bude celodenné podujatie plánované v rámci septembrových Dní európskeho kultúrneho dedičstva. Jeho súčasťou bude odborný seminár s príspevkami k dejinám múzea a k jeho zbierkovému fondu, ako aj slávnostný koncert v Kostole sv. Kataríny. Ten bude spojený s ocenením osobností, ktoré sa významným spôsobom zaslúžili o rozvoj múzea. Pri tejto príležitosti bude tiež predstavená reprezentačná obrazová publikácia, prezentujúca profilové numizmatické zbierkové fondy múzea. Zároveň bude uvedený filmový medailón, približujúci minulosť aj súčasnosť Múzea mincí a medailí.

Jubilejný rok, ktorý návštevníkom ponúkne niekoľko výnimočných zážitkov, uzavrie už tradične adventný koncert na Mestskom hrade v Kremnici.

Dejiny kremnického múzejníctva majú teda nielen bohaté tradície, ale aj rušnú súčasnosť. Zaželajme si na záver, aby šťastne oslávilo 125. narodeniny a aby aj v budúcnosti mohlo čo najefektívnejšie rozširovať poznatky o dejinách platobných prostriedkov a medailí, či už vo forme výstav, publikácií a prednášok, a to tak pre odbornú, ako aj pre laickú verejnosť.

Za realizáciu numizmaticko-historickej expozície *Líce a rub peňazí – Peniaze a medailérstvo v dejinách Slovenska* získalo múzeum ocenenie Múzeum roka 2003.

NBS vykonáva dohľad v oblasti ochrany spotrebiteľa na finančnom trhu

Národná banka Slovenska vykonáva od 1. januára 2015 dohľad v oblasti ochrany spotrebiteľa na finančnom trhu. Dohliada na dodržiavanie spotrebiteľských pravidiel zo strany subjektov na finančnom trhu, ktoré majú od NBS povolenie na výkon činnosti, registráciu, prípadne podnikajú na Slovensku na základe notifikácie z iného členského štátu Európskej únie. NBS bude túto činnosť vykonávať štandardnými nástrojmi, ako sú:

- dohľad na mieste – preverovanie dodržiavania povinností dohliadaného subjektu priamo v jeho priestoroch,
- dohľad na diaľku – formou vyhodnocovania informácií, ktoré si vyžiada od dohliadaného subjektu, prípadne z monitoringu jeho predajných a informačných aktivít na internete a v médiách,
- dohľad pod utajenou identitou (mystery shopping) – NBS môže od 1. januára 2015 urobiť kontrolný nákup finančných služieb.

Po novom tiež môže vyzvať dohliadaný subjekt, aby okamžite ukončil poskytovanie služby, ktorá porušuje práva spotrebiteľa.

Za porušovanie spotrebiteľských pravidiel na finančnom trhu sa zavádzajú nové sankcie, pričom NBS môže uložiť pokutu až do výšky 700 tis. € a pri závažnom alebo opakovanom porušovaní povinností môže dohliadanému subjektu odňať povolenie na výkon činnosti.

Spoločnosti, ktoré poskytujú spotrebiteľské úvery nebankovým spôsobom zatiaľ dohľadu Národnej banky Slovenska nepodliehajú. Dohľad nad ich činnosťou by mala NBS vykonávať až na základe zmeny zákona o spotrebiteľských úveroch, návrh ktorej je v súčasnosti v legislatívnom procese.

Ponuka podujatí Inštitútu bankového vzdelávania NBS, n. o., na február 2015

INŠTITÚT BANKOVÉHO
VZDELÁVANIA NBS, n.o.

Názov vzdelávacieho podujatia	Dátum konania
MS Word 2010 – praktický a efektívny začiatok s novou verziou	2. 2. 2015
MS Word 2010 – praktický a efektívny začiatok s novou verziou	3. 2. 2015
MS Excel 2010 – praktický a efektívny začiatok s novou verziou	4. 2. 2015
MS Excel 2010 – praktický a efektívny začiatok s novou verziou	5. 2. 2015
MS Excel 2010 – punkcie v tabuľkách	6. 2. 2015
Osobitné finančné vzdelávanie – základný stupeň, stredný stupeň, vyšší stupeň (sektor Poistenie a zaistenie)	9. – 10. 2. 2015
Osobitné finančné vzdelávanie – základný stupeň, stredný stupeň, vyšší stupeň (sektor Úvery)	16. – 17. 2. 2015
Overovanie pravosti podpisu	12. 2. 2015
Finančná ochrana spotrebiteľa	12. 2. 2015
Ochrana bankového tajomstva	18. 2. 2015
Nová regulácia v oblasti platobných systémov a kartových transakcií	18. 2. 2015
Zmeny, úpravy, aktuálne pravidlá a trendy v správe dokumentov (aktuálna novela zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach)	19. 2. 2015
SEPA – SEPA SCT a SEPA DD a legislatíva	25. 2. 2015
Ako viesť systém do marketingovej práce	26. 2. 2015
Ako skončiť s prokrastináciou	27. 2. 2015

RECOVERY PLANS AS A TOOL FOR CRISIS MANAGEMENT

Andrea Kocková, Lukáš Vlněčka, Národná banka Slovenska
 The article elaborates on the topic of recovery plans, which are governed by the new Bank Recovery and Resolution Directive ("BRRD"). The recovery plans should include appropriate procedures and mechanisms to ensure timely application of the necessary measures, reflecting the widest possible range of scenarios of macroeconomic and financial stress potentially experienced by banks. A recovery plan drawn up by a bank is subject to approval by either Národná banka Slovenska as the national supervisory authority for the banks classified as less significant, or by the European Central Bank as the supervisory authority for the banks, which are classified as significant. (p. 2)

CRISIS RESOLUTION PLANS

Tomáš Tózsér, PhD., Národná banka Slovenska
 The article deals with the crisis resolution planning. A new concept is presented which has been introduced by the act on crises resolution in the financial market. By this act a new European framework dealing with the crises resolution of selected institutions is being transposed into the Slovak law. Crisis resolution planning is a process that should ensure readiness of a crisis resolution authority and selected institution to resolve a crisis situation as smoothly and quickly as possible in the moment it occurs. The article describes objectives, essential aspects, as well as information inputs and outputs. (p. 4)

BACH DATABASE AND ITS POSSIBLE USAGE

Alexandra Urbánová Csajková, Romana Odrášková, Národná banka Slovenska
 BACH (Bank for the Accounts of Companies Harmonized) is an aggregated and harmonized database of non-financial corporations of different European countries. As data prepared by Národná banka Slovenska has fulfilled special quality requirements this year, the Slovak sample has also become part of this extensive database. Národná banka Slovenska has prepared aggregated data based on corporate financial statements, using a complicated data cleaning process. These data are thus available also to the public, for various types of analytical and other purposes (such as research, academic work, etc.). When analysing the corporate sector, analysts have various resources at their disposal. This paper introduces one of these resources, the so-called macro database. Although the database has some limitations owing to some confidentiality and comparability requirements, it provides a comprehensive view of the business environment. (p. 7)

CASH ACCUMULATION BY NON-FINANCIAL CORPORATIONS IN THE EURO-AREA AND V4 COUNTRIES

Ján Beka, Národná banka Slovenska
 Continued uncertainty over the repeated stagnation on the financial, and in particular credit, markets has led non-financial corporations to further cash accumulation. This has been translated into subdued economic recovery, which in turn reflected itself in the slowdown of investment and only a gradual acceleration of economic growth. In connection with this, the liability side of corporate balance sheets as a source of finance should also be considered, since cash accumulation may be related to debt increasing. Companies may have been cautious and built up substantial liquid reserves as a result of lacking confidence. In order to speed up economic recovery based on investment demand, it is necessary to focus on the strengthening of confidence, while enhancing new investment and innovation through economic policy measures. Companies' reserves dissolution should be accompanied with an increase in investment demand. (p. 11)

FINANCIAL CONTRIBUTIONS AND BANK FEES IN THE BANKING UNION

Lucia Országhová, Martina Mišková, Národná banka Slovenska
 The banking union has brought about substantial changes to the functioning of the EU financial sector, including new bank fees and contributions.

This article reviews different charges introduced by the new framework, while paying particular attention to the new bank charges imposed at the EU level. The crisis has marked a turning point, and the focus is now on breaking the vicious cycle between private banks and public finances by transferring the costs of any future failure to the credit institutions themselves. (p. 13)

LONG-TERM ANALYSIS OF THE EVOLUTION OF PRICE CONVERGENCE IN THE EU (2000-13)

Kristína Londáková, Sciences Po Paris, London School of Economics
 Tibor Lalinský, Národná banka Slovenska
 The disinflation prevailing in the EU in the aftermath of the crisis might suggest increasing price convergence between countries. Yet, quite the opposite is the case: the long-lasting reduction of price diversity has stalled. This article looks at diverging trends within some specific country groups (the euro area, new Member States, the EU-15) as well as the repercussions of the crisis. Beta and sigma convergence are used to evaluate the actual degree of price level catch-up, both between EU countries and between the different components of the consumer price index within countries. (p. 19)

WORKING MACHINERY AND COMPULSORY MOTOR VEHICLE THIRD PARTY LIABILITY INSURANCE

Štefan Velčický, Matúš Medvec, Národná banka Slovenska
 The article deals with the area of compulsory contractual third party liability insurance for heavy machinery (especially forklifts), which normally do not operate on roads, however – given their size – they could, similarly to an ordinary motor vehicle, potentially cause property or health damage to other persons. The case law of Slovak courts also shows that, occasionally, this type of machinery ends up in collisions, which may also lead to insurance claims. It should be noted in this context that decisions taken by general courts in the Slovak Republic are quite inconsistent and for the time being there is no unifying opinion of the Supreme Court of the Slovak Republic in this matter. (p. 24)

NOBEL PRIZE IN ECONOMIC SCIENCES 2014

Marek Mičúch, Národná banka Slovenska
 The article refers to the 2014 Nobel Prize awards. The Sveriges Riksbank Prize in Economic Sciences in Memory of Alfred Nobel in 2014 was awarded to the French economist Jean Tirole. The Prize was awarded "for his analysis of the market power and regulation". His contribution to the development of the theory of regulation and IO is discussed in the first part of the article. Two conclusions are made: i) there are no simple rules for regulation and ii) regulation should be industry tailored. The second part of the article discusses some of his contributions to financial markets regulation. It also exposes reasons for regulation, suggests a new framework for financial markets aimed at preventing the spread of systemic risk across the sector, and proposes a new role for central banks. A brief remark is made on the recently implemented Basel III regulatory framework. (p. 27)

THE 125TH ANNIVERSARY OF THE ESTABLISHMENT OF THE MUSEUM OF COINS AND MEDALS IN KREMNICA (1890 – 2015)

Daniel Haas Kianička, Erika Grniaková
 The Museum of Coins and Medals in Kremnica, which is an organisational unit of Národná banka Slovenska, is celebrating the 125th anniversary of its establishment. It thus belongs among the oldest museums in Slovakia. The authors of the contribution summarise the history of the Museum from its establishment in 1890 until today. The anniversary will be remembered and celebrated during the traditional events organised by the Museum, as well as by targeted activities as part of the Museum's exhibitions. (p. 29)

